

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΑΝΤΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

«Ο αναρχισμός είναι πρώτα απ' όλα, ένα σύστημα αξιών. Δεύτερο είναι η επιθυμία να εφαρμοστούν στην πράξη αυτές οι αξίες μέσα στα πλαίσια ενός κοινωνικού συστήματος με όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένο τρόπο. Τρίτο είναι μια μέθοδος προσέγγισης της κοινωνικής πραγματικότητας με σκοπό την κατανόηση, την ερμηνεία και το μετασχηματισμό της. Ο αναρχισμός λοιπόν, είναι η ηθική, η επιστήμη και το επαναστατικό πρόγραμμα ταυτόχρονα, η ηθική της ελευθερίας, η επιστήμη της ελευθερίας, το πρόγραμμα της ελευθερίας..... η αναρχία είναι η γενικευμένη εναλλακτική λύση ως προς τα ιεραρχικά πρότυπα της κοινωνίας».

Από το πρόγραμμα των Ομόσπονδων Αναρχικών Ομάδων Ιταλίας.

ΛΙΓΑ - ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Ἡ ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ ἐντάσσεται σέ μιὰ προσπάθεια-ὀρισμένων ὑπόμων πού κινεῖνται στό χώρο τοῦ Ἀγρινίου - σύλληψης καί κατανόησης τῶν προβλημάτων καί τῶν συνθημῶν, μέσα στίς ὁποῖες ζοῦμε, σέ μιὰ προσπάθεια μεταγναμματισμοῦ τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καί τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς, σέ μιὰ προσπάθεια δημιουργίας χώρων πού θά ἀναπτύσσουν καί θά συγκροτοῦν τήν ἀνθρώπινη ἐπαφή καί ἐπικοινωνία.

Θελοῦμε νά ἐκθέσουμε τίς σκέψεις καί τίς ἀπόψεις μας, νά ἀκούσουμε τίς ἀπόψεις ἄλλων ὑπόμων, νά συζητήσουμε ὅτι μάς ἀπασχολεῖ καί μάς ἐνδιαφέρει μέ ὅσο γίνεται πιά πολλά ἄτομα.

Τό περιοδικό ἐντάσσεται στό χώρο τῆς ἐλευθεριακῆς - ἀνατρεπτικῆς κριτικῆς τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας καί συναπῶς βλέπουμε τή συζήτηση συνυφασμένη μέ τήν ἀντεξουσιαστική πρακτική.

Φιλοδοξοῦμε νά δώσουμε μαζί μέ ἄλλα ἄτομα ἢ ομάδες ἕνα σοβαρό καί πλήρως περιεχομένου χτύπημα στό κατεστημένο κλίπτυχο τῆς Ἀγρινιώτικης κοινωνίας: Οἰκογένεια - σχολεῖο - κούμαρα, ἀπελευθερώνοντας ταυτόχρονα τό πλοῦσιο δημιουργικό μας δυναμικό πρός τήν κατεύθυνση δημιουργίας καταστάσεων καί χώρων, πού εἶναι τοῦς ὀρίζουμε, θά τοῦς νιώθουμε δικούς μας ἢ καλύτερα ὅπου θά ὑπάρχουμε πιά ἀνθρώπινα καί λιγότερο φεύτικα.

Παίρνοντας ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνός μέρους, τίς προηγουμένες ἐμπειρίες μας ἀπό τήν ἀτομική μας δράση, καθώς καί ἀπό τήν συμμετοχή μας στήν δραστηριότητα τῶν ἀναρχικῶν ομάδων, ἀφ' ἑτέρου, τήν συγκεκριμένη κατάσταση τοῦ χώρου τοῦ Ἀγρινίου, δίνουμε, μέ τήν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ ιδιαίτερη βαρύτητα στό μαθητικό χώρο, ξεκινώντας τό Α' τεῦχος μέ τό κείμενο : "Ἰδεολογία τῆς ἐκπαίδευσης".

Ἐπικοινωνήστε μαζί μας στή διεύθυνση:
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ἩΛΙΑ ἩΛΙΟΥ 8

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Όποιαδήποτε προσπάθεια ανάλυσης του κόσμου δεν έχει για μας "καθαρά έρευνητικό" χαρακτήρα, αλλά έμπεριέχει την υποκειμενική μας θέληση να αλλάξουμε τον κόσμο. "Αλλωστε μια τέτοιου είδους "έρευνητική ανάλυση" δεν θα είχε καμιά αξία χρήσης, εκτός από μια ήλιθια "γυμναστική του πνεύματος".

Είναι γνωστό πλέον ότι μέσα στην ιστορία οι κοινωνικά-σημιορρηγμένοι θεσμοί, συμπεριφέρονται με τρόπο διάφορο ανάθε φορά που ξεπερνούν την έννοιά τους "καθ' έαυτήν", τη λειτουργικότητά τους, την επιλογή τους. Η κίνησή τους στην ιστορία επιβεβαιώνει την άνυπαρξία "αύθεντικού" θεσμού, αξίας και ότι έχει να κάνει με τη "συμπεριφορά" των σημασιών του κόσμου. Δεν υπάρχει λοιπόν αναλλοίωτος αύθεντικός θεσμός, δεν υπάρχει άμετάβλητη αξία περιστροφής της ήθικης των ανθρώπων, γιατί δεν υπάρχουν άνθρωποι διατειθεμένοι να υποστούν αυτά που επέλεξαν οι προηγούμενοι, οι άλλοι για αυτούς. Αυτό έξ άλλου μάς δείχνει η σημερινή κρίση θεσμών, αποτέλεσμα της κρίσης αξιών, ανθρώπινων σχέσεων, ζωντανών καταστάσεων.

Με αυτή την έννοια προβαίνουμε στην προσπάθεια καταγραφής ενός άρθρου γύρω από το θεσμό του σχολείου. Το κάνουμε αυτό :

- 1.-Για λόγους ιστορικής μνήμης συσσωρεύοντας ότι έχει περίπου είπωθει γύρω από το σχολείο και την εκπαίδευση, για να μην βησμονούμε αυτό που για πολλούς έχει περάσει στη μνήμη σαν αναγκαιότητα, σαν άγκτικειμενικό σαν άπαραίτητο.
- 2.-Νά κοινοποιήσουμε γραπτά το ψεύδος του γνωστού ρητού "Νά πηγαίνω στο σχολείο να μαθαίνω γράμματα", που σηηρίζει την έννοια σχολείο \approx μόρφωση.
- 3.-Νά καταγγείλουμε αυτό που μέσα στο σχολείο συγναλυμένα ή άπροκάλυπτα συμβαίνει.
- 4.-Νά θίξουμε ένα παλιό δικό μας δικό μας θέμα, αν ή ούτοπία είναι ή όχι, έφικτή σήμερα και πάντοτε, δείχνοντας αυτό που με γενικές διακηρύξεις διατυμπανίζαμε πάνω σε μια άλλη έννοια, πάνω στην εκπαίδευση - μάθηση.
- 5.-Γιατί έχουμε μια βιωμένη έμπειρία από το "Ίδρυμα - σχολείο" φεύτικη ή άληθινή, λίγο πειράζει, έμπειρία που σήμερα και τώ-
//.

ρα θέλει και επιθυμεί να επανοικειποιήσει το χαμένο χρόνο του σχολείου σπάζοντας τα μούτρα στους άνοητους απόφοιτους που λένε: "Ωραία χρόνια πέρασαμε στις τάξεις".

6.-Για μερικούς ίσως το σχολείο είναι έντεθιμένο στην "γελοιότητα" και για μας.

Αλλά εμείς σκοπεύουμε να καταγράψουμε την τραγωδία του που επιστρέφει σαν "μπούμεραγκι" στη ζωή μας.

7.-Νομίζουμε έξ' άλλου ότι καλύτερα για μας θά'ναι να δομήσουμε το σχέδιό μας μεταφέροντας τη συνθηματολογική γενικότητα στο άμμεσο σχέδιό μας, το οποίο ούτε μεταβατικό είναι ούτε προκαθορισμένο. Σχέδιο συνόλου που θέλει να τὰ πεϊ όλα και θὰ τὰ πεϊ. Μπορεί δηλαδή να ένοχλήσαμε με το σύνθημα "Κάτω το άστικό σχολείο", αλλά ποτέ δέν είπαμε τί είναι το σχολείο και τί έννοοϋμε εμείς μάθηση.

Π Ρ Ο Σ Ο Λ Ο Υ Σ

Τό έξεγερμένο Παρίσει του '68 συνέβαλλε σημαντικά στην προσπάθεια "δολοφονίας" του σχολείου και ο λόφος γιατί έφερε μαζί του νέες αξίες, Ικανές να λειτουργήσουν κοινωνικά, όπως και ο ίδιος ο Μάης, παρά και ένάντια στο θεσμό της εκπαίδευσης δια μέσου του σχολείου. Αυτό που τότε συγκλόνισε Ανατολή και Δύση ήταν ότι για πρώτη φορά τόσο γενικευμένα έμπαινε όχι πλέον σε άμφισβήτηση ο θεσμός του σχολείου αλλά στο σκουπιδοτενεκέ της Ιστορίας. Η δημοσιότητα που πήρε ή πραγματικότητα "σχολείο" για να φτάσει σε μας δέκα χρόνια μετά, ξεσηπεάζοντας όλη τη βία, την καταστολή της βαρβαρότητας και το παιχνίδι των ρόλων, έκανε μερικούς "διαπαιδαγωγούς" των άφεντινών να ζύνουν το κεφάλι και να όμολοφούν την μαύρη αλήθεια: "Τό σχολείο βρίσκεται σε κρίση, το σχολείο διαλύεται". Ορυθμός των έξεγερμένων Παριζιάνων είχε βρει τη δική του γλώσσα, το δικό τους λεξιλόγιο: "Καθηγητής=μπάτσος"

- Καλημέρα κύριε καθηγητά, φόφα καθαρά!". Δέν έχουμε σκοπό βέβαια να άπλουστέψουμε ούτε να ύποτιμήσουμεσυμβολές που έγιναν πραγματικότητα ζωής, ένέργειες κριτικής έναλλακτικής επέμβασης στην κοινωνία, σχετικά με το σχολείο - εκπαίδευση.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΛΕΜΕ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ο καθηγητής πολιτικής επιστήμης Α-Ι.Δ. Μεταξάς του Πανεπιστημίου ορίζει: "Τό σχολείο θά μπορούσε νά ὀριστεῖ ὡς ἕνας θεσμός, λιγότερο ἢ περισσότερο τυπικός, μέ τόν ὅποιο ἡ προηγούμενη γενιά μεταβιβάζει στήν ἐπόμενη γενιές πληροφορίες γιά τήν ζωή συστηματικά ὀργανωμένες,"² βγάζοντας ἔτσι τό συμπέρασμα ὅτι "εἶναι φορέας κοινωνικοποίησεως"³, βοηθώντας τά παιδιά "νά μεταβληθοῦν σέ κανονικά κοινωνικά μέλη"⁴.

Ἡ ἀντιφατικότητά αὐτοῦ τοῦ ὀρισμοῦ δέν εἶναι τόποτα ἄλλο ἀπό τή βιασύνη νά συγκαλυφθεῖ ὅπως - ὅπως ὁ ἀχρεῖαστος κοινωνικά θεσμός τοῦ σχολείου. "Ἡ θά "μεταβιβάζει πληροφορίες συστηματικά ὀργανωμένες, ἢ θά εἶναι φορέας κοινωνικοποίησεως". Κοινωνικοποίηση δέ σημαίνει ἀπλά ὅτι εἶμαι μέλος τῆς κοινωνίας, ἀλλά συμμετέχω σάν ἄτομο στούς παλμούς τῆς κοινωνίας. Βασικό στοιχεῖο τῆς κοινωνικοποίησης εἶναι ἡ "ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ", ἡ ἔκφραση τῆς ἀτομικῆς δημιουργίας. "Ἐνας θεσμός δέ συμμετέχει, ἀπλά ὑπάρχει.

Ο διφασκόμενος ἢ ὁ διδάσκων πού συμμετέχει ὅταν ὁ ἴδιος ὁ θεσμός ὑπάρχει χωριστά ἀπό τήν κοινωνία, ὅταν προκαθορίζεται ἀπό σχέδιο λεπτομερειακό πού κατοχυρώνει τό θεσμῶ σάν ἄλλο ἀπό τό κοινωνικό σῶμα. Κανονισμοί ἐσωτερικοί, δικό του "κόσμο", δικιά του "ἠθική", δική του λειτουργία, δικό του ρόλο. Πού συμμετέχει κοινωνικά ὁ μαθητής ὅταν "ὑποβάλλεται στή σχέση παθητικότητας σέ κάποιον πού τοῦ χώνει μέσα του γνώσεις; Ὑφίσταται ἕναν πλήρη χωρισμό τῆς σωματικῆς καί πνευματικῆς του δραστηριότητας, ἕνα κερματισμό στόν ὅποιο τά προγράμματα προσθέτουν μερικά γελοῖα καλλωπιστικά: Μία ὥρα γυμναστική, μία ὥρα χειροτεχνία. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι πῶς βγαίνει ἀπ' τό σχολεῖο ἕνας μισερῶς ἄνθρωπος πού δέν θάπρεπε ἄν τό πνεῦμα τοῦ συστήματος εἶχε ἐπικρατήσῃ οὔτε γράμμαρα νά ἐξέρει, οὔτε σῶμα νά ἔχει."⁵ Πού συμμετέχει κοινωνικά ὁ διδάσκων ὅταν προσλαμβάνεται βάσει κριτηρίων, ὅταν προκαθορίζεται ὁ ρόλος του, ὅταν ὀμιλεῖ στό προκαθορισμένο πρόγραμμα; Ὅταν ὅλα εἶναι προκαθορισμένα δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος. Ὑπάρχουν προγράμματα μέ καμμιά συμμετοχή μαθητῶν δασκάλων. Ὁ διδάσκων "φαίνεται", τό πρόγραμμα λειτουργεῖ "κοινωνικά". Ποιό εἶναι τό ζωντανό στοιχεῖο ὅταν τά μέλη τοῦ θεσ-

μού του σχολείου περιστρέφονται γύρω από ένα αποστεωμένο πρόγραμμα; Πρόγραμμα που επέμβαίνει από έξω και θέλει να κυριαρχήσει. Ποιές πληροφορίες θέλει να μας μεταδώσει από τη ζωή των προηγούμενων γενεών; Μήπως η τηλεδραση δεν θα μπορούσε σε μία τέτοια σχέση; "Όχι, ούτε το σχολείο, ούτε η τηλεδραση, αλλά η ίδια η ενεργός συμμετοχή στη ζωή αποκαλύπτοντας κάθε πτυχή ζωντανού, κάθε αναδίπλωση εμπειρίας, κάτι που μας θέλει να υπάρχουμε κοινωνικά και όχι μυθικά, καθισμένοι στη γωνιά του θρανίου, ή στο γυαλί της τηλεδρασης. Πληροφορίες παίρνουμε έμεις επειδή αρνούμαστε να μας τις σερβίρουν τυποποιημένες στο σούπερ μάρκετ των θεσμών της κατανάλωσης.

Μεγάλη δύναμη δια τα προγράμματα προσχωρίζει ο ως άνω μισθωτός καθηγητής όταν ομολογεί ότι προσπαθούν να μας μεταβάλλουν σε κανονικά κοινωνικά μέλη. "Αν και δεν καταλαβαίνουμε τί έννοει, ομολοπούμε με τη σειρά μας, ότι αν είχαν κυριαρχήσει τα προγράμματα στη ζωή μας δεν θα υπήρχε κοινωνία, πάθος, αίσθημα, ζαφνικόν άτυχο, τυχαίο, παράλογο, πεδύμα, δυστυχία, αίσθημα χαράς και ότι: "Αν έχει - ο μαθητής - άκμα σώμα και αν έμαθε μερικά γράμματα τό χρωστάει στην αντίστασή του, απέναντι στο σύστημα και στα προγράμματα"⁶. Νά ποιά είναι η δικιά μας απάντηση: Τό σχολείο είναι διαχωρισμένος κοινωνικά θεσμός, απαιτώντα στο διαχωρισμό για τόν έαυτό του και τά μέλη που τό απαρτίζουν (δάσκαλοι - μαθητές).

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΡΟΛΩΝ

Τό σχολείο είναι ο πιο εύαλωτος θεσμός ως προς τό να αναπαράγει παράγοντας συγχρόνως ρόλους. "Ρόλους" με τήν έννοιά ότι εμφανίζονται εκεί που σταματάει ή ζωή, ή ύπαρξή μας. Δεν παίζω έγώ αλλά "παίζω κάποιο ρόλο", Δέ συμμετέχω έγώ, αλλά ο ρόλος που παίζω. Μία καθορισμένη συμπεριφορά με τό στοιχείο της επανάληψης. Παράδειγμα ρόλος μαθητή σημαίνει: "Σηκώνομαι στις έφτά τό πρωτί - πηγαίνω σχολείο - γυρίζω στις δύο - διαβάζω για τήν έπόμενη". Για να διατηρηθεί αυτός ο ρόλος πρέπει να τό κάνω αυτό όλη τή σχολική σαιζόν ταυτίζοντας έτσι τή δραστηριότητά μου ως άτομο με ένα ρόλο.

///.

Υπάρχω σαν ρόλος σημαίνει ότι δεν υπάρχω σαν αυτό που είμαι πραγματικά, αλλά σαν αυτό που είμαι μυθικά. Αυτό για μας ισχύει όταν τη Νίκη του ρόλου είναι ολοκληρωτική, πράγμα αδύνατο για την ανθρώπινη φύση. "Ο ρόλος είναι και ανταλλακτικό νόμισμα της ατομικής θυσίας άσκει έπομένως αποζημιωτική λειτουργία"⁷.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ

Αναλαμβάνοντας το βαρύ έργο της ΤΑΞΗΣ μέσα στην τάξη αποζημιώνεται με όρισμένα προνόμια και όπλα. Ένα προνόμιό του είναι η προκαθορισμένη "γνώση" που θα πλασάρει σ' αυτούς που δεν την κατέχουν. Όπλα του ή δυνατότητα καταστολής (μέ τη διευρυμένη κοινωνική σημασία) του πνεύματος όσων τών άκοϋνε, ποζάροντας επιδεικτικά τό ανέβασμα της φωνής, την τιμωρίαν, τη βαθμολογία. Η προβολή του ρόλου είναι ή επιβεβαίωση μιας έξουσίας που κατέχει δημιουργώντας αυτόματα αυτό που έξω στην κοινωνία υπάρχει. Ταυτίζοντας τόν έαυτά του μέ την έξουσιαστική φύση του ρόλου καταξιώνει τό είναι τού ρόλου του. Η έξουσιαστική φύση αυτού του ρόλου είναι έμφανής όχι μόνο όταν κάνει χρήση τών όπλων του (πειθαρχία διά της τιμωρίας) αλλά και όταν δεν κάνει χρήση και εμφανίζεται ως "ο δάσκαλος κήρυκας που υποκαθιστά τους γονείς, τó θεό ή τó κράτος. Καθοδηγεί τόν μαθητή για τό τί είναι σωστό ή λάθος, όχι μόνο στό σχολείο αλλά και στην κοινωνία γενικότερα".

"Ο δάσκαλος θεραπευτής αισθάνεται έξουσιοδοτημένος να έρευνήσει την προσωπική ζωή του μαθητή του για να τόν βοηθήσει να ώριμάσει σαν άτομο. Όταν όμως ή λειτουργία αυτή άσκειται από κάποιον που είναι ταυτόχρονα φύλακας και κήρυκας σημαίνει πώς ο μαθητής υποβάλλεται σέ πειθαναγιασμό σχετικά μέ την έννοια που έχει για την άλήθεια, τό καλό ή τό κακό"⁸.

Έξ άλλου και ο ψυχίατρος (γνώστης της ψυχικής κατάστασης:::) έν τών προτέρων θέλει να βρηθήσει τόν άσθενή στην άνάκτηση της προσωπικότητάς του. Και αυτό - όχι συμπτωματικά - γίνεται πάλι σ' ένα ίδρυμα έξω από την κοινωνία, τό ψυχιατρείο. Ο διδάσκων άνθρωπος χωρίς ουσία δεν είναι σέ θέση να άισθανθεϊ τίς συγκινήσεις του μαθητή γιατί δεν μπορεί, υπάρχει τό

φάντασμα τού ρόλου του, δέν μπορεί γιατί έντυλίζεται μπροστά του όχι ο μαθητής αλλά ή βαθμολογία του. Έχοντας στα χέρια του τό τρίμημα τής άλλοτρίωσης (βαθμολογία - ποινολογίο) τό γραπτό των εξετάσεων δέν μπορεί διότι ή έραρχία δέν σταματά σ' αυτόν. Έλέγχεται μέ τή σειρά του, όχι στην ανθρώπινη συμπεριφορά του αλλά στη συμπεριφορά τού ρόλου του. Μέ τό έπιπλαστό από τό πρόγραμμα μά κρίνει, νά διαχωρίζει μέ βάση μία κρίση δοτή, γραπτή σ' αυτόν. "Τι κρίμα έσύ κρίτης νά κρίνεις δίχως κρίση"⁹.

Τό δικαίωμα νά κρίνεις χωρίς ταυτόχρονα νά υπάρχει τό δικαίωμα άπάντηση πιστεύουμε ότι είναι μία έξουσία που στηρίζεται σέ όρισμένα ήγεμονικά προνόμια τού κριτή. Έξουσία ή όποια όχι μόνο παριστάνεται αλλά δίοχευεθεταί, βιώνεται στό βαθμό που νά προκαλεί σ' αυτόν που κρίνεται (στό μαθητή) μ' αυτό τόν τρόπο. Φόβο, άναστολή δήμιούργικότητας, στένεμα πνευματικού, στέρση έπιθυμίας, συρρίκνωση άτομικών κλήσεων, μαζοποίηση τού άτόμου, άναγωγή τής θέλησης σέ όμαδοποιημένο σύνολο και ταυτόχρονα διαχωρισμό (άνταγωνισμό). Ποιος θά κριθεί θετικά από τή συμπεριφορά του στό πρόγραμμα. Παρονομαστής λοιπόν πάλι τό άψυχο πρόγραμμα και θεματοφύλακας ο άψυχος ρόλος τού δασκάλου. Ένας ρόλος από τή φύση του αντιδημιουργικός που άν καταλήξει σέ μοριακές κατάρσεις όπμιουργικές φασίεται στην άναίρεσή του, στην αντίστασή του άπ' αυτόν που τόν ύποδύεται, από τόν άνθρωπο που τόν ανέλαβε.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΥ

Ο μαθητής βγαίνοντας μέσα από τήν οίκογένεια όχι μόνο άόπλος, αλλά έτοιμος νά δεχθεί πλέον κάθε άνηθικότητα τού συστήματος, σπρώχνεται στό σχολείο όπου εκεί έχει νά αντιμετώπισει άπρόσωπες καταστάσεις, έντελως άποξενωμένες άπ' αυτόν. Άν στην οίκογένεια ο μαθητής προσφεύγει σέ συναισθηματικές κατάρσεις άμυνας "παρακαλώντας", κατορθώνοντας κάπως νά διευρύνει τό περίο "άναπνοής του" στό σχολείο δέν έχει κανένα τέτοιο περιθώριο. Δέν έχει, διότι αισθάνεται ότι "ή έξουσία τού δασκάλου προέρχεται από μία πηγή που δέν μέτέχειν όργανικά ο ίδιος"¹⁰. Και συγχρόνως "άποικια συνειδητή

έπαφή με τὸ σύνδρομο τῆς ἀποπροτυποποιημένης ἐξουσίας"¹¹, ἢ ὁποῖα εἶναι πρὸς στύγνῃ καὶ πρὸς βάρβαρῃ, διότι τὸν ἀναγνωρίζει σύμφωνα με τὸν δωδεκάλογο ἢ τὸν εἰκοσάλογο τοῦ μαθητῆ "καὶ ὅχι σὰν αὐτὸ ποῦ εἶναι".

Χωρὶς γνώσεις, χωρὶς κοινωνικὴ ἐμπειρία, εἶναι σαφῶς εὐκολο νὰ δεχθεῖ στὸν διδάσκοντα. Οἱ "συμπληγάδες" τοῦ μαθητῆ προσδιορίζονται ἀνάμεσα στὴν οἰκογένεια, ποῦ "βλέπει μετὰ στραβά τῆς μάτια" ὅτι τὸ παιδί τῆς εἶναι μιὰ εὐκαιρία νὰ "φανοῦν" τὸ σπρώχνουν στὸ δρόμο τῆς ἀνόδου διὰ μέσου τοῦ σχολείου καὶ στὸ δάσκαλο ποῦ βασιμμένος σ' αὐτὴ τῆ σχέση διευρύνει τὴν τρομοκρατία. Ἡ βαθμολογία εἶναι ἡ ἀπόδειξις. Ἡ οἰκογένεια θὰ ἀνέβει κοινωνικὰ ὅταν ὁ υἱὸς κομίζει ἀριστα κομπάζοντας στὴ διπλανή ποῦ ὁ δικός τῆς "ἀπέτυχε". "Ὅποιος δεχθεῖ τὴν κοινωνικὴ θέση ποῦ προσπαθοῦν νὰ τὸν ἐντάξουν ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ ἐκπαίδευση ἀναλαμβάνει τὸ ρόλο τοῦ ἐκπαιδευόμενου μαθητῆ. Ὁ ρόλος αὐτός θέλει τὸ μαθητῆ νὰ καθορίζει τὸ χρόνο του ἀνάλογα μετὰ τὸ χρονο τοῦ σχολικοῦ προγράμματος, ἀρα ὅρος: Ἡ ὑποχρέωση νὰ ἐπαναλαμβάνει τὴν παρουσία του, ὅχι μόνο αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ νὰ διαβάσει αὐτὰ ποῦ λέει τὸ πρόγραμμα.

"Οἱ μαθητές ποτέ δὲν ἀποδίδουν στὸ δάσκαλο τὰ περισσότερα ἀπ' ὅσα μαθαίνουν. Μετὰ πλήρη ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ δίκιο τους ἀφήνονται στὴν παπαγαλία, στὸ διάβασμα καὶ στὴν ἐξυπνάδα τους γιὰ νὰ περάσουν τίς ἐξετάσεις, ἐνῶ κινητοποιοῦνται εἴτε ἀπὸ "ξύλο" εἴτε ἀπὸ τὸ δόλωμα τῆς ἐπιθυμητῆς καριέρας"¹².

Καὶ πῶς "ἡ ἔκφραση"; "τελείωνε γιὰ νὰ τακτοποιηθεῖς" ἀποκαλύπτει σὲ ὀρισμένο μέτρο τὸν μηχανισμό ἀπορρόφησης, καὶ ἐξουδετέρωσης καθὲ δραστηριότητας τοῦ πολίτη γιὰ ριζικὴ ἀναδιάρθρωση"¹³.

"Ὅσο ὅμως τὰ δεκανίκια τῶν ἀξιῶν ποῦ στήριξαν τὸ σχολεῖο ἀρχίζουν καὶ πέφτουν, ἄλλο τόσο ἡ "πανδύλη" τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ τρώει τὰ σωθικά του, καὶ ἡ πανδύλη αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια πῶς νέες ἀξίες καὶ σημασίες ἔρχονται νὰ πρωταγωνιστήσουν, ζητῶντας τὴν ἀπάρνηση τῶν ρόλων καὶ τῆ νίκη τῶν ζωντανῶν κοινωνικῶν καταστάσεων.

Ἄρμετοί δάσκαλοι ἀρχίζουν μὰ πέρα πολλοί "μαθητές" πρα-

γράφωσαν τήν ἄρνησίν τους νά εἶναι ἄβολα ὄντα στή διάθεση τῶν προγραμμάτων ἀφεντικῶν κάνοντας γινώστῳ ὅτι "τό σύστημα διδασκαλίας εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ συστήματος".

"ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑΤΑ" ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΝΟΜΕΥΤΙΚΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΑΣ. -

Μάθηση ἢ "μάθηση".

Αὐτοί ποῦ κατέχουν τήν ἐξουσία καί αὐτοί ποῦ συμφωνοῦν μέ τήν ἰδεολογία τους πιστεύουν ὅτι ἡ μάθηση εἶναι ἀδιάσπαστη μέ τό σχολεῖο. Τό σχολεῖο μαθαίνει γνώσεις ἐπικυρώνοντας κοινωνικά τόν ἄνθρωπο γιατί δέν εἶναι "ἀγράμματος". "Ἐχει πάει σχολεῖο, ἄρα ἔχει κῦρος ἔμαθε, γνωρίζει εἶναι μορφωμένος. Ἐμεῖς βέβαια πιστεύουμε ὅτι στό σχολεῖο δέν μαθαίνεις οὔτε γνώσεις ἐπαγγελματικές οὔτε γνώσεις κοινωνικές. Δέν μαθαίνεις γιατί αὐτά ποῦ σοῦ δίδαξαν δέν εἶναι φικιά σου ἐπιλογή μέ ἀποτέλεσμα νά μή λειτουργήσουν στή ζωή σου. Καμμιά ἀξία χρήσης δέν εἶχαν στή ζωή μας οἱ χρονολογίες τῆς ἱστορίας, γι' αὐτό ἐξ ἄλλου δέν τίς θυμόμαστε. Τό σχολεῖο δέν μαθαίνει τήν τέχνη τοῦ "ζεῖν".¹⁴

"Ἡ μάθησις ἔχει ἀξία μόνον ἐφ' ὅσον δύναται νά παράσχη εἰς τόν πρακτικόν βίον ὀρθήν κατεύθυνσιν ἄλλως εἶναι περιττή καί ἀνωφελής".

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ μάθηση προσφέρεται σέ κάποιον ἀπό τήν ἴδια τήν καθημερινή ζωή ποῦ δημιουργεῖ τοῦς ὄρους γι' αὐτήν καί βασικός ὅρος τῆς εἶναι ἡ ἐναρμόνιση τῆς δραστηριότητος καί τῆς ζωῆς. Σ' αὐτό τό πλαίσιο συνήθως μαθαίνουμε ὅλα τά στοιχεῖα ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρουν μελετώντας αὐτό ποῦ ἔμεῖς, ἐπιλέγοντας αὐτό ποῦ μᾶς πᾶει. "Ἡ περισσότερη μάθηση ἔρχεται ἀβίαστη, ἀκόμα καί ἡ πλεονεκτήσιμη μάθηση δέν εἶναι ἀποτέλεσμα προγραμματισμένης διδασκαλίας. Μαθαίνουμε τήν γλώσσα ἔξω ἀπό τό σχολεῖο μαθαίνουμε εἴτε πηγαίνοντας γιά δουλειά, εἴτε ταξιδεύοντας, εἴτε ἐρωτεύοντας".¹⁶

Δέν πιστεύουμε ὅτι τό σχολεῖο μᾶς μαθαίνει νά ἐρωτευόμαστε νά μιλάμε ἢ ἔστω αὐτό ποῦ διδασκόμαστε. Τίς περισσότερες γνώσεις μας εἶναι ἀποτέλεσμα κάποιας ἐξωτερικῆς δραστη-

ριδότητας. Λέμε ότι δεν θα μπορούσε το σχολείο να μάς μάθει γιατί
τι μάς χωρίζει από την πηγή της μάθησης δηλαδή τη ζωή. "Οι
ἀρχαϊκές κοινωνίες έβλυναν το πρόβλημα της εκπαίδευσης και μάθη-
σης με το να μην χωρίζουν την εκπαίδευση από τη ζωή του παιδιού.
Το παιδί μεγαλώνοντας και συμμετέχοντας βαθμιαία στις δραστηριό-
τητες των ἀνηλικίων ἀφομοιώνει σταδιακά τις γνώσεις, τὰ ήθη και
τὰ έθιμα, τους κανόνες της φυλής ή της ομάδας. Σε παρένθεση ό-
ταν μιλάω για γνώσεις έννοω γνώσεις και διαννοητικές που στην
περίπτωσή των άγριων ήταν τεράστιες... "Ένας άγριος ξέρει να ξε-
χωρίζει ίσως δέκα χιλιάδες φυτά και ζώα, πουλιά και ψάρια, τις
ιδιότητες καθώς και τις συνήθειες. "Εμείς μαθαίνουμε μερικές
χρονολογίες μαχών που κατά κανόνα τις ξεχνάμε".¹⁷

Είναι φανερό ότι όπου ή ζωή ένώνεται με την εκπαίδευση ή
γνώση χρήσης και ή διαννοητική γνώση είναι άπεριόριστη. "Η όμολο-
γία της E. SMITH BOWEN για μια τοπική αφρικανική φυλή "για πρώ-
τη φορά στη ζωή μου βρίσκομαι σε μια καινότητα όπου τὰ παιδιά
των δέκα χρόνων δεν με ξεπερνούν στα μαθηματικά" σ' αυτόν όμως
τόν τρόπο κάθε φυτό άγριο ή καλλιεργημένο έχει όνομα και μια
χρήση άπολύτως όρισμένη και κάθε άνδρας γυναίκα ή παιδί ξέρει
έκατοντάδες είδη. "Όσο και να τό θέλω ποτέ δεν θα μπορούσα να
μάθω όσα αυτοί".¹⁸ Και για τη φυλή TEWA "Ινδιάνων του Νέου Με-
ξικού "έχουν έπισημάνει και τις παραμικρότερες διαφορές και έ-
χουν όνόματα για όλα τὰ είδη κωνοφόρων... στ' αλήθεια τίποτα
δεν θα έμπόδιζε τη μετάφραση ενός βοτανικού συγγράματος στη γλώσ-
σα των TEWA (ROBBINS, HARRINGTON και FREIRE MANECO).¹⁹

Η ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Ο κατάμερισμός και ή εξειδίκευση διαμορφώνουν μια κοινωνία
που δεν μαθαίνει ούτε έξειδικευμένα ούτε συνολικά. Γιατί
άλλα αν μαθαίναμε δεν θάχαμε ανάγκη Ιατρού - δασκάλου - φυχιατ-
ρου - ξηλουργού και γενικά κράτους που να παρίσταται σαν τοπο-
τηρητής του κατάμερισμού και της εξειδίκευσης. "Η εύφυια πολλών
άγριων λαών που μάς ξενεύει βρίσκεται στην ίδια τη ζωή τους,
όμοιας και ή εύφυια των λαών της Σιβηρίας:
"Αράχνες και άσπρα σκουλήκια διά στόματος χρήση, στειρότης.
"Άλιπος μαύρου κανθάρου χρήση, λύσσα".

"Συνθλιμμένη σύλφη - πολύποδας χρήση πύον - καίλη".

"Κόκκινα σκούληκιά διαλυμμένα χρήση ρευματισμοί".

"Χολή λαβρακιοῦ χρήση ὀφθαλμικές παθήσεις".

"Κοβιοί - καραβίδες ζωντανές διά στόματος χρήση ἐπιληψία - ὄ-
λες οἱ ἀρρώστειες".

"Αἷμα δρυακολάπτη - ρόφηση αὐγοῦ πουλιοῦ ΚΟΥΚΩΝΑ χρήση πονό-
δοντος - ἀσθένειες μαλλιών - φυματίωση".

"Αἷμα πέρδινας - ἰδρώτας ἀλόγου χρήση κοίλη - κρεατοελιές".

Γιά τή φυλή BOYRIATE μιά ἀριοῦδα ἔχει τίς ἑξῆς χρήσεις:
Τό κρέας ἐπτά θεραπευτικές ιδιότητες, τό αἷμα πέντε, τό λίπος
έννιά, τό μυαλό δώδεκα, ἡ χολή δεκαεπτά καί τό τρίχωμα δύν.²⁰

Ὁ ἴδιος ὁ ἀχρείαστος κοινωνικά θεσμός τοῦ σχολείου μᾶς
δείχνει τό δρόμο τῆς κατάρτησής του καί τήν ἀπελευθέρωση τοῦ
ἀνθρώπινου πνεύματος πού φυλακίζεται ὅτις ἀπάνθρωπες αἴθουσες
τῆς βαρβαρότητας, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, τῆς βαθμολογίας, τῶν ἑξε-
τάσεων. Σκοπὸ του ἔχει νὰ διευθύνει τῆ ζωὴ μας ἀνταλλάσσοντάς
την μὲ μιά ἐπαγγελματική σταδιοδρομία πού μᾶς θέλει μισθωτοὺς
σὲ κάποια ὑπηρεσία, ἢ τό πολύ πολύ σὲ κάποια θέση τῆς ἱεραρ-
χημένης κοινωνίας μας.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΟΝ
ἘΤΕΡΟΝΟΜΟ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

"Πολλοὶ ἄνθρωποι γεννιοῦνται τυφλοὶ καί δέν τό καταλα-
βαίνουν παρά μονάχα τὴν ἡμέρα πού ἡ ἀλήθεια τοὺς βγάζει τὰ
μάτια".²¹ Στὴν ἱστορία τῆς κριτικῆς τοῦ θεσμοῦ τοῦ σχολείου
ἔχουμε πλοῦσια πνευματικὴ καί πρακτικὴ συμβολή. Θεωρητικῶς -
ἐκπαιδευτικοὶ μίλησαν καί πραγμάτωσαν μὲ μιά ἄλλη ἔννοια
ἐναλλακτικές μορφές "σχολείων" συντρίβοντας ὅλα τὰ ἐπιχειρη-
ματα τοῦ κλασσικοῦ σχολείου. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀναγέννησης
ὁ Μοντένθος κατηγόρησε τό σχολεῖο ὅτι "Δημιουργεῖ μῖσος γιὰ
τὰ βιβλία".²² Ὁ Ρουσσώ στὸν Αἰμίλιο θέλει τὸν παιδαγωγὸ
νὰ εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα φίλος πού σέβεται τὸν "τρόπο μὲ τὸν
ὁποῖο βλέπει, σκέπτεται, αἰσθάνεται τό παιδί".²³
Καμμιά χρονικὴ περίοδος δέν ἔμεινε χωρὶς τὴν καταγγελία τοῦ
σχολικοῦ θεσμοῦ. "Ῥθοῦν τοὺς νέους σὰν πρόβατα στὸ σχολεῖο

για να μάθουν χιλιοειπωμένα πράγματα και όταν αποκτηθίσουν τί-
τις φλυαρίες των μεγάλων τους αποκαλούν ενήλιους".²⁴

Δέν μπορούμε να μὴν ἀναφέρουμε τὸ χλεύασμό των ἐργατῶν ὅταν
ἐμφανίστηκε τὸ σημερινὸ σχολεῖο ἕτοιμο "ν' ἀρπάξει τὰ παιδιὰ
τους". Διαισθάνονταν ἡ ἐργατικὴ τάξη τὸν κίνδυνο ποὺ διέτρε-
χαν, κίνδυνος ποὺ ἀπαντήθηκε μὲ μιὰ ἔμμεση πρακτικὴ. "Τὰ διά-
φορα τμήματα ἐργατῶν ἄλλοτε μαζί, ἄλλοτε χωριστὰ - τρεῖντιου-
νονιστές - χαρτιστές - σοσιαλιστές δημιούργησαν μὲ δικὰ τους
καὶ μόνο μέσα ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀπὸ σχολεῖα καὶ ἀναγνωστήρια
για νὰ ἀνεβάσουν τὴ στάθμη τῆς ἐκπαίδευσης στὶς τάξεις".²⁵

Πολλὲς προσπάθειες μπορεῖ νὰ εἶχαν τὴν τύχη τῆς ἀστυνομικῆς κα-
τασολῆς ἀλλὰ καταγράφτηκαν στή μνήμη τῆς ἱστορίας καὶ οἱ ἐπὶ-
μενες προσπάθειες ἔθεταν τὸ πρόβλημα τῆς αὐτοδιευθυνόμενης
μάθησης πρὸ ἐπιτακτικὰ, κάνοντας πολλὰ βήματα γιὰ τὴν ὀριστικὴ
"δολοφονία" τοῦ σχολεῖου. Στὴ δεκαετία τοῦ 1980 σιάνει σὰν ἀτο-
μικὴ βόμβα ἡ προσπάθεια τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ΝΗΛ νὰ πραγματώσει
τὸ ἐναλλακτικὸ σχολεῖο "ΣΑΜΕΡΧΙΛ". Ὁ Νήλ πρρσανατολίζεται
στὴν ἀναζήτηση τοῦ ζωντανοῦ, τῆ διεύθυνση τῆς χαρᾶς, τῆς μάθη-
σης τοῦ παιγνιδιοῦ. "Σκοπὸς τῆς ζωῆς μας εἶναι ἡ εὐτυχία".²⁶
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΑΜΕΡΧΙΛ.

α.-Κατάργηση κάθε ἱεραρχίας. "Δέν ἀντιπροσωπεύω πιά τὸν ἐξου-
σιαστὴ ἀρχηγό, εἶμαι ἴσος μὲ τὰ παιδιὰ."²⁷ Ἐξαλείφοντας κάθε
ἔννοια ψεύτικου σεβασμοῦ, κολακεῖες καὶ συμπεριφορὰ ὑπάνουων.

β.-Αὐτοδιεύθυνση: Διοίκηση - πειθαρχία.

Στὸ Σάμερχιλ ὅλες οἱ ἀποφάσεις παίρνονται ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέ-
λευση ποὺ γίνεται κάθε Σάββατο. Στόχοι αὐτῶν τῶν συνελεύσεων
εἶναι: 1)Νὰ διαμορφώνονται κανόνες. 2)Νὰ ὀρίζονται ὑπεύθυνοι
δραστηριοτήτων. 3)Νὰ κρίνονται οἱ παραβάσεις. 4)Νὰ συζητοῦνται
προβλήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν κοινοτικὴ ζωὴ. 5)Νὰ ἀσχολοῦ-
νται μὲ προβλήματα ὅπως: ἀθλητισμός - χορὸς - θέατρο.

γ.-Ἡ ἐργασία στὸ Σάμερχιλ εἶναι μιὰ ἐλεύθερη ἐπιλογή ἀπὸ τοὺς
μαθητές, μὲ ἄλλα λόγια μιὰ ἐπέκταση δραστηριότητος.

Τὸ παιδί ἐργάζεται γιατί θέλει καὶ ὄχι γιατί ἀναγκάζεται.

Οἱ προσπάθειες τοῦ ΝΗΛ βρῆκαν δικαίωση ὅταν τὸ 1964 ἡ Μέιμπελ
Κρίστον στὸ ΗΣΤ ΒΙΛΑΝΤΖ τῆς Νέας Ὑόρκης ἴδρυσε τὸ "σχολεῖο
...//.

της 1ης όδοϋ"²⁸.

"Στό σχολείο" αυτό δέν ύπήρχε βαθμολογία, δέν ύπήρχαν έλεγχοί οϋτε ένδεικτικά, οϋτε διαγωνισμοί. Βασική του προσπάθεια ήταν τό ξεπέραςμα τοϋ άνταγωνισμού. Οί κανόνες λειτουργίας είχαν θεσμισθεϊ από τούς ίδιους τούς μαθητές. "Όταν καταργοϋνται οί παραδοσιακές τελετουργίες ένός σχολείου (Στρατιωτική πειθαρχία, τό πρόγραμμα, ή τιμωρία, ή έπιβράβευση, ή τυποποίηση) αυτό ποϋ δημιουργείται δέν είναι τό χάος, οϋτε τό κενό, αλλά μία νέα τάξη πραγμάτων ποϋ βασίζεται πρωταρχικά στις σχέσεις ανάμεσα στους ένήλικους και τά παιδιά, ανάμεσα στά ίδια τά παιδιά"²⁹.

Θέλοντας νά ύπενθυμίζουμε σέ όρισμένους ήλίθιους εκπαιδευτικούς³⁰ κολημένους στην έδρα της τάξης αναμένοντας τάς μηνιαίας αποδοχάς ποϋ αδιάβαστοι και άμόρφωτοι μέ όλη τή σημασία της λέξης γίνονται ύπερασπιστές ήθικής ποϋ δέν γνωρίζουν, άξιων ποϋ μασάνε στό γερασμένο στόμα τους, τό χρόνο ποϋ έχασαν και δέν θά επιστρέψει γι' αυτούς. Τούς άπαντά όμως ό Διευθυντής σχολείου της Καστανιάς Βερροίας Ε. 'Αθανασιάδης: "Ήταν τό 1927 άν θυμάμαι καλά... ποϋ προσπάθησα νά βάλω τά θεμέλια πλούσιας και πολύμερης παιδικής ζωής άρκετά έλεύθερης από τά δεσμά τοϋ 'Αναλυτικοϋ Προγράμματος... ή αυτοδιοίκηση διατηρήθηκε στό Σχολείο μας μία δεκαετία (1927-1937).

Ίσότητα: "Όλοι μας άνόμα και σήμερα έξαιολουθοϋμε και έχουμε τήν ιδέα πώς ή γυναίκα είναι κατώτερη άπ' τόν άντρα. Ή πρώτη μου φροντίδα ήταν νά έξαλείψω αυτή τήν ιδέα. (Τό 1927 κύριοι καθηγητές").

Έλευθερία: Οί μαθητές μου είχαν μεγάλη έλευθερία ποϋ ίσως ξεπερνούσε τά όρια της πραγματικής έλευθερίας. Έξ άλλου ή έλευθερία είναι ή βάση της αυτοδιοίκησης.

Διοίκηση: Ποιοί θέλουν νά πάρουν μέρος; "Όλοι σήκωσαν τά χέρια και τά πήρα σχεδόν όλα. Στά λίγα ποϋ έμειναν θά δώσουμε άξιώματα τόν άλλο μήνα και άν κάποιο παιδί δέν κάνει καλά τή δουλειά του θά τοϋ πάρουμε τό άξίωμα και θά τό δώσουμε σέ άλλο!"

"Τά παιδιά πρέπει νά αναπτύξουν πρωτοβουλία και άυτενέργεια!"

•//•

"Πόσες φορές αντί πρωϊνής προσευχής δέν τραγουδούσαμε στο σχολικό κήπο τό τραγούδι τής εργασίας. Στο σχολείο τά παιδιά έχτισαν τούς τοίχους που ύστερα από είκοσι χρόνια νομίζει κανείς πως τούς έχτισε χτήστης".

"Μή νομίζει κανείς πως μέσα στην Κοινότητα παραμελούμε τήν 'Ατομικότητα".

"Έτσι περάσαμε μιά δεκαετία έως ότου ήρθε ή διαταγή του Διοικητού Χωροφυλακής νά καταργήσουμε τήν Κοινότητα καί τήν καταργήσαμε"³¹.

Τό ως άνω άρθρο γύρω από τό σχολικό θεσμό καί τήν ιδεολογία τής εκπαίδευσης είναι ένα αρχικό πλαίσιο γύρω από τό οποϊό υπάρχει δυνατότητα νά λειτουργήσεί μιά σειρά αρχικών προτάσεων. Τό επόμενό μας βήμα θά ναι μιά σειρά συγκεκριμένων προτάσεων ενταγμένων στην ανατροπή του σχολείου, κάτω από τό πρίσμα μιās αναρχικής πρακτικής.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- 1.-VIENE: Λυσσασμένοι καί σιτουασιονιστές στο κίνημα των καταλήψεων (Διεθνής Βιβλιοθήκη).
- 2.-Μεταξάς: Πολιτική επιστήμη σελ. 83-84.
- 3.- " " " " " "
- 4.- " " " " " "
- 5.-Κ.Καστοριάδης: Τό επαναστατικό πρόβλημα σήμερα σελ.35(Βέργος)
- 6.-Στό ίδιο.
- 7.-BANEIKEN: Έπανάσταση τής καθημερινής ζωής σελ.161. (ΑΚΜΩΝ)
- 8.-ΙΛΛΙΤΣ: Κοινωνία χωρίς σχολεία σελ. 48 (ΝΕΦΕΛΗ).
- 9.-Σοφοκλέους 'Αντιγόνη (Φύλακας προς Κρέοντα).
- 10.-Μεταξάς: Πολιτική επιστήμη. Σελ. 87).
- 11.-Στό ίδιο.
- 12.-ΙΛΛΙΤΣ: Κοινωνία χωρίς σχολεία σελ. 46.
- 13.-Μεταξάς: Στο ίδιο σελ. 92.
- 14.-'Επίκουρος: Φιλοσοφία τής ήδονής σελ. 28 (ΑΘΗΝΑΙ).
- 15.-Στό ίδιο.
- 16.-ΙΛΛΙΤΣ: Στο ίδιο σελ. 26.
- 17.-Κ. Καστοριάδης: Στο ίδιο σελ. 36.
- 18.-G.LEVI STRAWS: "Άγρια σκέψη σελ. 103 (Παπαζήσης).

19.-Στό ίδιο σελ. 102.

20.-Στό ίδιο σελ. 101.

21.-Κοιτώ : Δαιμόνια μηχανή σελ. 87, έκδοσεις ΔΩΔΩΝΗ.

22.-ΝΙΕΛ: 'Ιδεολογία τῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἡ μάθησις τῆς ἐλευθερίας σελ. 264, ἐκδόσεις Καστανιώση.

23.-Στό ίδιο.

24.-ΜΑΞ ΣΤΗΡΝΕΡ.

25.-ΕΝΙΚΕΛΣ: 'Η κατάσταση τῆς 'Εργατικῆς τάξης στὴν 'Αγγλία τὸ 1845.

26.-ΝΗΛ: ΣΑΜΕΡΧΙΑ.

27.-Στό ίδιο.

28.-'Ιδεολογία τῆς 'Εκπαίδευσης καὶ ἡ μάθησις τῆς ἐλευθερίας. σελ. 117.

29.-Στό ίδιο, σελ. 125.

30.-'Ο κύριος Φάνης, ἕνας πολὺ - πολὺ γνωστός.

31.-'Η ἰδεολογία τῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἡ μάθησις τῆς ἐλευθερίας σελ. 347.-

ΑΝΤΙΚΟΛΤΟΥΡΑΣ ΛΟΓΟΙ

('Αποσπάσματα από τό δοκίμιο τοῦ JOHN GERASSI " Ἐπανάσταση στόν τρόπο ζωῆς").

Εἶναι φανερό πῶς ἂν τά Πανεπιστήμια τοῦ σύγχρονου κόσμου σταματοῦσαν - ἢ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀρνοῦνταν νά μορφωθοῦν μέ τό "διικό" τους τρόπο - ὀλικληρος ὁ καπιταλιστικός γραφειοκρατικός κόσμος θά κατέρρευε. Καί μ' αὐτόν τόν τρόπο θά κατέρρευε γρηγορώτερα, παρά μέ ὅπλα καί ὀδοφράγματα. Αὐτό δέν ἰσχύει μόνο γιά ὅ,τι μᾶς διδάσκουν, ἀλλά καί τό γιάτί μᾶς τό διδάσκουν. Για νά μᾶς κάνουν "ἐξπέρ" πρέπει νά μᾶς χωρίσουν, νά μᾶς στεγανοποιήσουν. Μᾶς ἀναγκάζουν νά διαχωριζόμαστε νά ἀπομονωνόμαστε, καί νά ἀπομακρυνόμαστε τόσο πολύ ὅ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον, ὥστε νά μήν μπορούμε νά ἐπικοινωνήσουμε πθᾶ παρά μόνο μέσω τῶν θεσμῶν τους.

Ὁ μόνος τρόπος γιά νά δημιουργηθεῖ ἕνας "ἐξπέρ" εἶναι νά ἀπο-ἀνθρωπιστεῖ τό ἄτομο. Πῶς ἄλλιῶς θά μπορούσε ἕνας κοινωνιολόγος νά ἀσχοληθεῖ "ἀντικειμενικά" μέ τούς τύπους; Ἐνας πολιτικός ἐπιστήμων νά προείπει τή συμπεριφορά; Ἐνας φυσιολόγος νά προετοιμάσει τά ἐρεθίσματα γιά τίς ἀντιδράσεις πού ἐπιθυμεῖ; Μόνο ὅταν ἐξαναγκαστεῖ ἢ συνηθίσει κανεῖς νά ζεῖ μέ τήν ἀξιότιμη ὀμάδα του, στό καθῶς - πρέπει σπίτι του, μέ τά καλδουστα πράγματα του, μέ τόν ἀξιοσέβαστο μισθό του, ἐπηρεαζόμενος ἀπό τήν καθῶς - πρέπει τηλεόραση καί τά καθῶς - πρέπει προγράμματα. Τότε μόνο θά μπορούσαν αὐτοί πού κατάγράφουν τίς φήφους, νά μαντέψουν ποιόν θά ψηφίσεις, οἱ διαφημιστές νά βάλουν στ' αὐλάκι τους τούς πῶθους σου, οἱ πρόεδροι νά ἐποικαλοῦνται τόν "πατριωτισμό" σου γιά νά ξεοδεύουν τό 60% τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χώρας, γιά νά σέ προστατεύσουν ἀπό ἀνύπαρκτους ἐχθρούς...

Ἄλλά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Τό ἐμπαιδευτικό σύστημα δέν κάνει τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά μᾶς ἀναγκάζει νά ἐνσωματωθοῦμε καί νά προπαγανδίζουμε τό φαῦλο κύκλιο πού μᾶς ἀπο-ἀνθρωπίζει, πού μᾶς διδάσκει πῶς τά ἐλληνικά ἐπιτεύγματα εἶναι τά μόνο πού ἔχουν ἀξία στή ζωή. Για νά μᾶς κάνουν "καλούς" ἐξπέρ πρέπει νά ἀποδείξουμε πῶς ἔχουμε προσόντα. Πῶς; Μέ τό νά παίρνουμε καλύτερους βαθμούς ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους στίς ἐξετάσεις. Μέ τόν ἀνταγωνισμό. Μέ ἄλλα λόγια μέ τό νά θεωρήσουμε τούς συναθρώπους

...//.

μας σαν προσωπικούς μας έχθρους. Αυτό ισχύει τόσο για τη Ρωσία, όσο και για την 'Αμερική.

'Εμείς πρέπει να "αναδειχθούμε" - πρώτα στο σχολείο, μετά στο στρατό και τέλος στο έργοστάσιο. Οι άξιες μας βασίζονται στην "προσωπική" Ικανότητα, σε μύθους για κάποιον άνθρωπο που από κουρελής έγινε πλούσιος, σε κάποιο φουκαρά που βρήκε το θεό του στην έρημο υπερνικώντας τα εμπόδια μόνος, παλεύοντας για την ψυχή του....

"Ας τὰ κουβεντιάσουμε βρέ αδελφέ. "Ας δοῦμε και οι δυο τι ζητάμε ο ένας από τον άλλον, τι πρέπει να κάνουμε χωριστά, σε τι συμφωνούμε και τι μπορούμε να κάνουμε μαζί.... Ξέρω κιόλας ένα πράγμα, προτού οι δυο μας αρχίσουμε να συζητάμε, πώς κανείς μας δεν θέλει να πεθάνει στο Βιετνάμ ή να πάει στο στρατό. Και αν δεν μπορούμε να κάνουμε δικό μας ένεϊνο ένεϊ το έργοστάσιο που χύνει όλες αυτές τις βρωμιές στο ποτάμι και σκοτώνει τὰ φάρια και μᾶς εμποδίζει να απολεύσουμε ένα μπάνιο στα νερά του, τότε σίγουρα θά δώσουμε τέρμα στη μόλυνση που προκαλεί, ακόμα και αν αναγκαστούμε να τὸ γκρεψούμε... Βέβαια, εγώ, είμαι προϊόν τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Είχα σπουδαίο σπίτι, υπηρεσία, αυτοκίνητα, λογαριασμό έξόδων, ακριβά χαλιά στο πάτωμα και τίτλους. 'Ενεϊνο που δεν είχα ήταν ἡ εὐτυχία. Μὲ δευθυναν, μέ κολάνευαν, μέ καταπίεζαν, μέ στρίμωνχαν, μέ "Ἡμουν τόσο απελπισμένους που ανταγωνιζόμουν τους φίλους μου, τῆ γυναίκα μου, 'ακόμα και τὸ παιδί μου. Διδάχτηκα να μὴ θεωρῶ τὴν εὐτυχία σαν αἴσθημα, παρά μόνο σαν πράγμα, σαν κτῆμα, σαν μιὰ ζεστή κουβέντα.

'Αλλά φράναρα. "Ἐπρεπε να παίρνω ὅλα και περισσότερα χάπια και πάντα ἤθελα να γίνω εὐτυχισμένος. Και ὅλα ὅσα μου ἀνηγάν, οι πίνακες και τὰ χαλιά και τὰ γαλλικά κρασιά, δεν ήταν ἡ εὐτυχία. Τὸ τελευταῖο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ είναι ὅταν δεν μπορεῖ να εξαγοράσει πιά κανένα. Πρὸς τὰ ένεϊ πηγαίνουμε τώρα. Οι ἀναμνήσεις μου δεν μ' ἀφήνουν να ἡσυχάσω. Δεν ἔχω ὑποφέρει ἀπὸ τὴν οἰκονομική κρίση ἢ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, 'Απλῶς, δεν μπορῶ πιά να μέ κοροϊδεύω. Και ὑπάρχουν χιλιάδες, ἴσως εκατομμύρια νέοι σήμερα που δεν μπορῶν επίσης να τοῦς κοροϊδεύουν.

ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Μήν ἀμφιβάλλετε: Ἐκεῖνοι ποῦ ρίχνουν στήν ἀγορά τοῦτο τό φίλτρο τοῦ ἀπόλυτου εἶναι οἱ ἐχθροί τῆς τάξης. Τό περνᾶνε κάτω ἀπό τή μύτη τῶν φρουρῶν καμουφλαρισμένο σάν βιβλίο, σάν ποίημα. Τό ἀθῶο πρόσχημα τῆς λογοτεχνίας τοῦς ἐπιτρέπει νά προσφέρουν σέ τιμές ἀσυναγώνιστες αὐτό τό ὀλέθριο ποτό ποῦ ἡ χρήση του εἶναι καιρός πιά νά γενικευθεῖ... ΑΓΟΡΑΣΤΕ, ΑΓΟΡΑΣΤΕ τήν καταδίκη τῆς ψυχῆς σας, θά μπορέσετε ἐπιτέλουμε νά καταστραφεῖτε, ἐδῶ ἡ μηχανή ποῦ ἀναποδογυρίζει τό μυαλό. Ἐναγγέλω στόν κόσμο τή μεγάλη εἴδηση: Ἐνα νέο βίτσιο γεννήθηκε, μιά τρέλλα παραπάνω δόθηκε στόν ἄνθρωπο: Ὁ σουρρεαλισμός, γιός τῆς φρενυλτίδας καί τῆς ἀβήσσου. Τρέξε κόσμε, ἐδῶ ἀρχίζει τό βασίλειο τοῦ ἀναρταίου.

ΑΡΑΙΚΟΝ ΛΕ ΡΑΥΣΑΝ ΔΕ ΡΑΡΙΣ, 1924

Ὁ σουρρεαλισμός ὑπῆρξε σάν κίνημα, ποῦ ἡ γέννησή του συμπίπτει λίγο πολύ μέ τό τέλος τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου καί τό τέλος που μέ τήν ἔναρξη τοῦ δευτέρου. Σάν μιά ἀκολουθία γεγονότων, μέ φορεῖς τῆς ἀνθρώπου ποῦ ἐκφράζονταν μέ τήν ποίηση, τή ζωγραφική, τό δοκίμιο, ἡ τόν τρόπο ζωῆς τό κίνημα ἀνήκεισθαι ἱστορία, εἶναι μιά σειρά ἐκδηλώσεων μέσα στό χρόνο. Εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένος μέ τόν πόλεμο. Τόν ἀκούμε πάλι πῶς πρόκειται ἀπλῶς καί μόνο γιά τήν ἔκφραση τῆς ἐποχῆς στό χῶρο τῆς τέχνης, εἶναι ἀπλοϊκός ματτερεαλισμός* γιατί ὁ σουρρεαλισμός εἶναι καί κληρονόμος καί συνεχιστής τῶν καλλιτεχνικῶν κινήματων ποῦ διαδέχθηκε καί χωρίς τά ὁποῖα δέν θά εἶχε ποτέ ὑπάρξει.

Ἀμέσως στά 1918 καί 1940, ὁ σουρρεαλισμός συμπορευόταν μέ κοινωνικά, πολιτικά, ἐπιστημονικά καί φιλοσοφικά γεγονότα πρωταρχικῆς σημασίας. Μερικά τόν ἐπηρέασαν βαθιά* σέ ἄλλα ἔδωσε τό διπλό του χρώμα. Γεννημένος στό Παρίσι ἀπό καμμιᾶ δωδεκαριά ἀνθρώπους δέν περιορίστηκε στή Γαλλία, ἀπλώθηκε σ' ὅλον σχεδόν τόν κόσμο. Ὁ σουρρεαλισμός ἔσπασε τοῦς ἐθνικούς φραγμούς τῆς τέχνης. Κατάργησε τά σύνορα. Κανένα καλλιτεχνικό κίνημα πρὶν ἀπ'αὐτόν, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ρομαντισμοῦ δέν εἶχε τόσο διεθνή ἀπήχηση καί τόσο διεθνές κοινό.

Θάταν ὅμως λάθος νά πιστεύει κανεῖς πῶς ἕνα κίνημα μέ τέτοια ἔκταση ἦταν ἐργο κάποιων μεμονωμένων ἀτόμων.

././.

Ἡ ἀνταπόκριση ποῦ βρῆκε στό κοινό, ὁ θαυμασμός καί τό μῆ-
σος ποῦ προκάλεσε, ἀποδείχνουν πῶς ἀνταποκρινόταν σέ κάποιες
ἀνάγκες, κάποιες προσδοκίες, ποῦ εἶναι βέβαια αἰώνιες, ἀλλά ποῦ
ἐκεῖνη τήν ἐποχή εἶχαν πάρει ιδιαίτερη ὀξύτητα. "Ἄλλωστε εἶχε
προηγηθεῖ ὁ κυβισμός, ὁ φουτουρισμός καί τό νταντά. Οἱ ἐπιγε-
φαλεῖς τοῦ σουρρεαλισμοῦ ΛΡΑΓΚΟΝ, ΜΠΡΕΤΟΝ, ΕΛΥΑΡ, ΠΕΡΕ - συγκερο-
τοῦσαν μάλιστα τήν Γαλλική ομάδα τοῦ Νταντά, ὡς τό 1922. Τό
πραγματικά δολοφονικό ὄπλο γιά τήν παραδοσιακή ποίηση καί τέχνη,
κατασκευαζόταν ἔξω ἀπό τή Γαλλία, στήν Ἑλβετία, Στίς 8 Φλεβά-
ρη τοῦ 1916, στή Ζυρίχη, ὅπου εἶχαν καταφύγει κάθε εἶδους πρόσ-
φυγες ἀπό ὅλον τόν κόσμον, ὁ Τριστάν Τζαρά, νεαρός Ρουμάνος ποιη-
τής ὁ Ρ. Χούλζενμπεν, Γερμανός, καί ὁ Χάνς Ἄρπ, Ἄλσατός, ἀνοί-
γουν ἕνα λεξικό στήν τύχη καί βαπτίζουν μέ τό ὄνομα Νταντά, ἕνα
κίνημα ποῦ θά συγκινοῦσε τήν Εὐρώπη στά ἐμέσως ἐπόμενα χρόνια
καί θά ἐπιδρούσε ἀποφασιστικά πάνω στήν τύχη τοῦ ἐνικολαπτόμενου
σουρρεαλισμοῦ. Χωρίς τό Νταντά ὁ σουρρεαλισμός θά εἶχε ἀσφαλῶς
ὑπάρξει, θά ἦταν ὅμως ἐντελῶς διαφορετικός. Ὁ Μπρετόν καί οἱ
φίλοι του ὅπως ἀποχωροῦν ἀπ' τόν Ντανταϊσμό καί τό 1924 ἰδρύε-
ται ἐπίσημα ἡ σουρρεαλιστική ομάδα. Τό ὄνομα εἶχε ἤδη βρεθεῖ
ἀπό τόν Ἀπολλιναίρ. Ἐμφανίζεται στό πρῶτο τεῦχος ἑνός περιο-
δικοῦ μέ τόν τίτλο SOYRREALISME ποῦ διευθύνει ὁ Ἰβάν Γκὸλ.
Ἐν τέλει δυνάμεις τοῦ κινήματος συγκεντρώνονται γύρω ἀπ' τόν
Μπρετόν ποῦ εἶναι ὁ πῶς πεπειραμένος καί ὁ πῶς ἱκανός νά συντά-
ξει τό καταστατικό τους: Τό Μανιφέστο τοῦ Σουρρεαλισμοῦ.¹

Στό πρῶτο αὐτό μανιφέστο τοῦ Μπρετόν ἀνάμεσα στούς οὐσια-
στικοῦς κανόνες τῆς ἀνθρώπινης τρέλλας φιγουράρει ἐκεῖνος ποῦ
καθορίζει τό σουρρεαλιστικό κίνημα μέ τούτα τά λόγια:
"Ὁ σουρρεαλισμός εἶναι καθαρά ψυχικός αὐτοματισμός ποῦ χρησι-
μοποιεῖται γιά νά ἐκφραστεῖ, προφορικά ἢ γραπτά ἢ μέ ὁποιοδήποτε
ἄλλο τρόπο ἡ πραγματική λειτουργία τῆς σκέψης. Ὑπαγόρευση
τῆς σκέψης ἔξω ἀπό κάθε ἔλεγχο τῆς λογικῆς καί πέρα ἀπό κάθε
αἰσθητική ἢ ἠθική μέριμνα. Τό Μανιφέστο χαρακτηρίζεται ἀπ'
τά ἑξῆς σημεῖα: Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, καταγγελία τοῦ ρεαλισμοῦ, τοῦ
"ἐχθροῦ κάθε πνευματικῆς καί ἠθικῆς ἀνάτασης", ποῦ ὁ Μπρετόν
τόν ἀπεχθάνεται γιατί δέν βρίσκει σ' αὐτόν τίποτα παραπάνω ἀπό
//.

"μετριότητα, μίσος και χυδαία αυταρέσκεια". Καταδίκη έπειτα των έργων που βγάζει και συγκεκριμένα του μυθιστορήματος που έχει γίνει ή προνομιοῦχα μορφή λογοτεχνίας, και όπου ο καθένας αραδιάζει σελίδα με τη σελίδα για να προσθέσει στην κενότητα των έξονυχιστικῶν περιγραφῶν τήν κενότητα των χαρακτήρων. Τίποτα δέν διακυβεύεται ή αυτό που διακυβεύεται μάς είναι αδιάφορο, αφού αποφεύγει τά προβλήματα του ανθρώπου και τή μοίρα του. Ένεϊ λοιπόν θά καταλήξει ή λογοτεχνία; Νά μάς προσφέρει μια διασκέδαση ελάχιστα ανώτερη από μια παρτίδα πρέφας; Μπορεί ποτέ ή γλώσσα να δόθηκε στον άνθρωπο για μια τόσο γελοία χρήση; Δέν είναι πιθανότερο να του δόθηκε για σουρρεαλιστική χρήση; Για να δίνει μορφή στη φαντασία που ο καθένας μας έχει μέσα του, τή μόνη ικανή να ανοίξει τις πύλες του χώρου εκείνου, όπου χωρίς αυτήν δέν μπορούμε να μπουμε.

Η ΤΡΕΛΛΗ ΤΟΥ ΣΠΙΛΙΟΥ".

Μ' αυτόν τον κατά τή γνώμη του υποτιμητικό χαρακτηρισμό θέλησε να τή δυσφημίσει κάποιος λογοκρατούμενος, ενώ ή αλήθεια είναι πως στους πιο πολλούς ανθρώπους παραείναι στά σωστά της, πᾶραείναι μακριά από τή τρέλλα, τήν αληθινή τρέλλα, έμεινη που κλείνουν στά τρελλάδια για να μη σοκάρει και να μη μολύνει τό πλήθος των φρικτά λογικῶν ανθρώπων. Ο άνθρωπος είναι διχασμένος ανάμεσα στη λογική του, που αν και ψυχοραγῆ δέν θέει να τό βάλει κάτω, και σε μια περιοχή άγνωστη, που όμως τή νοιώθει σαν τον πραγματικό ρυθμιστή των πράξεων, των σκέψεων και τής ζωής του. Σ' αυτή τήν περιοχή που του ανακαλύφτηκε στον ύπνο, όπου αφιρρώνει τό μισό περίπου τής ύπαρξής του τολμάει τώρα να σηκώσει τά μάτια. Κάποιος Βιεννέζος ψυχίατρος, έφοδιασμένος με ένα νυχτοφάναιο προσπαθεϊ να διασχίσει τό σκοτεινό λαβύρινθο. Οι ανακαλύψεις του είναι τόσο τρομερές που ή μπουρζουαζία μαίνεται από ιερή αγανάκτηση. Οι σουρρεαλιστές γιατροί όμως ακολουθοῦν τό δρόμο που άνοιξε ο Βιεννέζος. Αυτοί είναι εκθαμβοί, καταγοητευμένοι, ανακαλύπτουν νερούς θησαυρούς. Ο τοίχος που χώριζε τόσο επίμονα τόσο απόλυτα τήν ιδιωτική από τή

././.

δημόσια ζωή, τοῦ ἀσυνειδήτου ἀπ' τὸ συνειδητό, τὸ ὄνειρο ἀπὸ τὴν "ἐλεγχόμενη σιέψη", τὴ λογικὴ γυρεμίζεται. Μήπως ἔχουμε μπεῖ στο δρόμο τῆς ἐνότητος; Μήπως ὁ Ὀρφέας μπορέσει ἐποτέλους νὰ ἐνώσει τὰ κομμάτια τοῦ διχασμένου κορμιοῦ του; Μιὰ τεράστια ἔλπιδα γεννιέται. "Ὅτι σούρρεαλιστές βρίσκουν τίς ἀνακαλύψεις τοῦ Φρόυντ, μιὰ πρώτη λύση. Ἀποδειχτήκε πὼς ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι μόνο ἓνα "λογικὸ ὄν" οὔτε πάλι ἓνα "συναίσθηματικὸ λογικὸ ὄν" ὅπως ἦσαν ἀρκετοὶ ποιητές πρὶν ἀπ' αὐτοὺς κι ἓνας ὑπναράς, ἓνας ἀδιδρθωτὸς ὑπναράς πού κάθε νύχτα βρίσκει στ' ὄνειρό του τὸ θησαυρὸ πού θά κατασπάταλήσει τὴν ἐπόμενη μέρα. Ὁ ἄνθρωπος δέν ἦταν μόνο δέσμιος τῆς φύσης, τοῦ θριάμβου του πάνω στή φύση, ἀλλὰ καὶ αἰχμάλωτος τοῦ ἑαυτοῦ του· εἶχε τυλίξει τὸ πνεῦμα του μὲ μουμιοταινίες πού σιγὰ σιγὰ τὸν ἐπνίγαν. Κάτω οἱ συλλογισμοί, τὰ συμπεράσματα, ἡ αἰτία καὶ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἀνοίχτε τίς πόρτες στο ὄνειρο, κάντε τόπο στὸν αὐτοματισμό. Θά δοῦμε ἐπιτέλους τὸν ἄνθρωπο ὅπως εἶναι, θά εἶμαστε ἄνθρωποι "ἀκέραιοι", ἀχαλίνωτοι, ἀπελευθερωμένοι, θά ἔχουμε τὴν τόλμη νὰ συνειδητοποιοῦμε τίς ἐπιθυμίες μας καὶ τὴν τόλμη νὰ τίς πραγματοποιοῦμε. Κάτω τὰ σιοτάδια. Θά ζήσουμε ὅροι σὲ "γυάλινα σπίτια". θά βλέπουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας τέτοιους πού εἶναι, καὶ τέτοιους θά μπορεῖ νὰ μᾶς βλέπει ὅποιος θέλει; Ἀλλὰ οἱ σούρρεαλιστές δέν εἶναι οὔτε πολιτικοί, οὔτε ἐπιστήμονες, οὔτε φιλόσοφοι, οὔτε γιατροί. Εἶναι ποιητές καὶ εἰδικότητά τους εἶναι ἡ γλώσσα. Σ' αὐτὴν λοιπὸν θά ἐπιτεθοῦν. Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα τέρμα στή λογικὴ. Ἰδιαίτερα στή γλώσσα ἡ λογικὴ πρέπει νὰ κύνηγηθεῖ νὰ χτυπηθεῖ νὰ ἐξαφανιστεῖ. Δέν ὑπάρχουν πιά ρήματα, ὑποκείμενα κατηγορούμενα. Ὑπάρχουν λέξεις πού μπορεῖ νὰ σημαίνουν κάτι ἐντελῶς ἄλλο ἀπ' αὐτό πού λένε".

"Πρόκειται γιὰ μιὰ γνήσια ἐπανάσταση. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ποιητικὴ, ἀφοῦ ἀπαρνιέται τὴν ποίηση ξεπερνώντας την. Ἡ ὀργάνωση τοῦ λόγου σὲ ποίημα ἀπορρίπτεται, καὶ τὴ θέση τῆς παίρνει ἡ αὐτόματη γραφή, ἡ ἀπλή καὶ καθαρὴ ὑπαγόρευση τοῦ ἀσυνειδήτου, ἡ ἀφήψηση τοῦ ὄνειρου. Καμμθὰ σιοτοῦρα γιὰ τέχνη-ὀμορφιά (αὐτὰ εἶναι μίζερα πράγματα καὶ δέν ἀξίζει νὰ ἀσχολεῖται κανεὶς μαζί τους). Ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητῆ εἶναι αὐτό πού μετράει: "Ἐνα μάγμα .//.

όπου αναβράζουν αισθήσεις, αισθήματα, επιθυμίες, προσδοκίες, που εκφράζονται με θόρυβο, χωρίς εірμό και χωρίς λόγο, με τή μεσόλαβηση του λόγου, γραφτου ή προφορικού, αυτού του προαιώνιου λογικού καλούπιου, που πρέπει να κατακερματιστεί, να εξαρθρωθεί, να διαλυθεί στα έξ'ών συνετέθη. Στις λέξεις, τις μόνες ικανές να εκφράσουν πιστά, ανέπανη τήν έκσταση του ποιητή. Οι σουρρεαλιστές ποιητές παρακολουθούν έκθαμβοι τό ανάβρυσμα μιās ανεξάντλητης πηγής που κατεβάζει φήγματα χρυσοῦ ανάμεσα στις λάσπες. Αυτό που κάνουν αυτοί δέν μπορεί πιά να συγκριθεί με ότι γινόταν πριν. Με αντίτιμο μιā ολοκληρωτική και ανάπορευνη καταστροφή, δημιουργούν νέες αξίες μέσα σε μιā ατμόσφαιρα κοσμογονίας!.

"Αυτή ή ποιητική επανάσταση μπόρεσε να γίνει χάρη σε μιā βαθύτερη επανάσταση μέσα στον ίδιο τον άνθρωπο και στη σχέση μ'ε τον κόσμο. Έκατοντάδες χρόνια χριστιανικής καταπίεσης δέν κατόρθωσαν να πείσουν τον άνθρωπο να παραιτηθεί από τις επιθυμίες του και από τή διάθεση πραγμάτωσής τους. Ο σουρρεαλισμός διακηρύσει τήν παντοδυναμία τής επιθυμίας και τήν νομιμότητα τής πραγμάτωσής της. Στο δικό του πάνθεον τήν κεντρική θέση κρατάει ο Μαρκήσιος Ντέ Σάντ. Στο έπιχείρημα πώς "ζούμε σε μιā κοινωνία" ο σουρρεαλισμός απαντάει με μιā άπαίτηση ολοκληρωτικής καταστροφής των δεσμών τής οικογένειας τής ήθικης και τής θρησκείας. "Εφτιαξαν νόμους, ήθικες και αισθητικές για να σάς κάνουν να σέβεστε τά εϋθραυστα πράγματα. "Ό,τι είναι εϋθραυστο είναι για σπάσιμο". "Ηρωές μας είναι ο πατροκρόνος Βιολέτ Νοζιέρ, ο άγνωστος παραβάτης του κοινοῦ ποινικοῦ δικαίου, ο συνειδητός και άτάραχος ιερόσυλος". Η πατροπαράδοτη αντίθεση μεταξύ "άστοῦ" και "καλλιτέχνη" αντικαθίσταται άπ' τήν ισχυρή άντινομία μεταξύ επαναστάτη και ιδιοκτητή, σιλάβου και άφέντη. Ξεκινώντας από μιā άρνητά μυστική ιδεολογική άποψη για τήν παντοδυναμία του πνεύματος πάνω στην ύλη, οι σουρρεαλιστές καταλήγουν, τουλάχιστον θεωρητικά, σε μιā ύλιστική άποψη τής επανάστασης. Πολλοί μάλιστα άπ' αυτούς θα προσχωρήσουν σε πολιτικά κόμματα.

Τό σουρρεαλιστικό κίνημα λειτουργεί σε διαφορετικά έ-

πίπεδα. Τό μόνο που τού έλειπε ήταν κάποιοι επιστήμονες, μαθηματικοί, μηχανικοί που να εφαρμόζουν τις μεθόδους του στο δικό τους χώρο, για να μπορέσει να δώσει σ' όλη της την πολυπλοκότητα την εικόνα του αύριανού ανθρώπου. "Αν και δεν κατέφερε να πραγματοποιήσει τους αρχικούς πησπούς του κινήματος που είχαν σαν αντικείμενό τους την κατάκτηση της ελευθερίας του καλλιτέχνη σε σχέση με μία γενικότερη επαναστατική αλλαγή της κοινωνίας, δεν παύει να είναι τό σημαντικότερο κίνημα τέχνης αυτού του αιώνα και οι συγκαιρινές ή μεταγενέστερες επιφράσεις που άσκησε έχουν δημιουργήσει βαθειές ριζές στην πολιτιστική ιστορία της εποχής μας. -

1.- Αντρέ Μπρετόν : Μανιφέστον του σουρρεαλισμού. (Έκδόσεις Δωδώνη),

Παρίσι Ναντώ: "Ιστορία του σουρρεαλισμού".

Τηλεγράφημα ενός μαθητή από τό Β' Λύκειο

Αδέλφια,

Σίγουρα θά ακούσατε γιά τήν καταστροφή πού πά-
θανε τά κόμματα στό Β' Λύκειο στήν προσπάθειά τους νά χειραγω-
γήσουν τό αυτόνομο πνεῦμα πού δημιουργοῦνταν τελευταῖα. Ἐνα
πνεῦμα πού ἦταν ἀποτέλεσμα τό ὅτι γιά πρώτη φορά στό χῶρο μας,
θελήσαμε νά γίνουμε προσωπικότητες καί ὄχι καταναλωτικά εἶδη
βιτρίνας, ἐγωπαθεῖς ἀτομιστές ἢ παραγκινοζάνια στά χέρια τῆς
κομματικῆς καθοδήγησης.

Τότε σάν σέ ὄνειρο θυμηθήκαμε τίς πρωτο-χριστιανικές
Κοινότητες, τίς λεγόμενες ἀγάπες, πού εἶχαν αὐτοσυνείδηση
ἔτσι πού χωρίς κανένος τήν μεσολάβηση εἶχαν ἔλεγχο τῆς κοινω-
νίας καί τῆς προσωπικῆς τους ζωῆς.

Θυμηθήκαμε τίς ἀγάπες πού κατάργησαν ὅλες τίς μορφές
ἐξουσίας ὅπως: Ἀπό ἄνθρωπο σέ ἄνθρωπο ἀπό τό κέντρο στήν
περιφέρεια, τῶν ἀρχόντων στήν ἀνθρωπιά, τοῦ μυαλοῦ στό αἶσθη-
μα. Καί ἐπειδή ἐμεῖς δέν εἴμαστε μιμητικά ὄντα θελήσαμε νά
δημιουργήσουμε τίς νέες Ἀγάπες, πού μέ τήν αὐτενέργειά τους
παρουσίασαν νεωτερισμούς στήν ὀργάνωση καί συμπεριφορά καί μπο-
ροῦμε νά ποῦμε ὅτι πλησίασαν στίς ἀγαπητικές σχέσεις μεταξύ
τῶν μαθητῶν.

Οἱ καθηγητές ὅμως καί οἱ νομιμόφρονες μαθητές δέν ἀ-
ντεξαν στόν πραγματικά ἐπαναστατικό τρόπο ζωῆς τῆς αὐτονο-
μίας - αὐτοδιεύθυνσης στό σχολεῖο. Ἀλλοίωσαν λοιπόν σιγά -
σιγά κάθε προσπάθεια, ὥσπου στό τέλος μέ τό ἀνελεύθερο περι-
βάλλον τους, τίς ὑπονομεύσεις καί τίς ἀφαιρέσεις ἔθαψαν τήν
κίνηση αὐτή γιά ἀνανέωση. Ἀποτέλεσμα οἱ καθηγητές νά μήν
ἀναγνωρίζουν τό συμβούλιο τῶν μαθητῶν καί οἱ μαθητές λουφά-
ζοντας νά μήν τοῦ δίνουν καμμία δύναμη.

"Μία ἀπλή παρέα μαθητῶν".

Ἐνας συνδικαλισμός εἴτε αὐτός ἀναφέρεται σέ συνδικα-
λισμό ἐργατῶν, εἴτε ἀκόμα καί σέ συνδικαλισμό μαθητῶν, δέν
εἶναι δυνατόν νά ἐκφράσει τίς ἀπόψεις τῆς βάσης του στή συ-
γκεκριμένη περίπτωση τοῦ μαθητές, ὅταν ἡ ἴδια ἡ βάση δέν ἔ-
//.

χει τήν δυνατότητα νά προϋφθῆσει διεξοδικά στήν προώθηση τῶν προβλημάτων της, μέσα ἀπό μοντέλλα ἄμεσης δημοκρατίας, μέσα ἀπό συνδικαλισμό βάσης.

Ὅρισμένοι μαθητές τοῦ Β' Λυκείου, ξεκινώντας σάν μιᾶ μικρή ομάδα ἀρχικά θέλησαν νά τονίσουν στοὺς μαθητές καί νά παρουσιάσουν τήν ἀξία ἐνός συνδικαλισμοῦ βάσεως, ἐνός συνδικαλισμοῦ ποῦ νά βασίζεται στό μαθητικό σύνολο, νά συντελεῖ στήν ἀφύπνιση τῆς αὐτοδιεύθυνσης τοῦ μαθητῆ καί νά πρὸχωράσει σέ πτωτάσεις ποῦ θά γίνονται δεκτές μόνο μέ τήν κοινή συμφωνία καί τήν ἐλεύθερη ἀποδοχή. Κάτι τέτοιο ὅμως, βρῖσκεται σέ πλήρη ἀντίθεση μέ τήν σημερινή σχολική πραγματικότητα καί οἱ μαθητές στό σύνολό τους, δέν μποροῦν νά δεχθοῦν τέτοιες μορφές ὀργάνωσης. Ἔτσι ὁ μαθητικός αὐτός πηρήνας, μετά τήν παρουσίαση, σύμφωνα μέ τήν ἀποψή του, τοῦ σωστοῦ συνδικαλιστικοῦ τρόπου ὀργάνωσης τῶν μαθητῶν παύρει μέρος στίς ἐκλογές σύμφωνα μέ τό νέο μαθητικός κανονισμός μέ κυριώτερο τώρα σκοπό:

- 1.-Νά ἀποτρέψει τίς προκαθοριζόμενες κομματικές ἐνέργειες ὀρισμένων μαθητῶν, ποῦ μποροῦν νά σαμποτάρουν τήν τάση τῶν μαθητῶν γιά αὐτοδιεύθυνση καί αὐτοδιαχείριση τῶν κοινῶν προβλημάτων τους.
- 2.-Συγχρόνως νά προσπαθῆσει νά ὀργανώσει ἔστω τό 15μελές συμβούλιο τοῦ σχολείου σέ ἕνα πρότυπο ἄμεσης δημοκρατίας, χωρίς προεδρεῖο, ἱεραρχία, ἀλλά μέ φιαφορετικούς κάθε φορά ἀντιπροσώπους ποῦ νά ἐκλέγονται ἀπό τά 15μελῆ καί νά ἐκφράζουν τίς ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου στήν ἐπικοινωνία του μέ τοὺς μαθητές.

Ὁ νέος ὅμως μαθητικός κανονισμός, δέν ἀφήνει περιθώρια μαθητικῆς δραστηριοποίησης ἔξω ἀπό τά τυπικά του πλαίσια.

Καί ἡ διεύθυνση τοῦ σχολείου, ἐκμεταλλεύομενη αὐτό ἀκριβῶς, ἀρνήθηκε νά ἀναγνωρίσει τό 15μελές, χωρίς ἱεραρχία, χωρίς προεδρεῖο καί αὐτό ἦταν πράγμα ποῦ ἐθίξε τοὺς μαθητές τοῦ 15μελοῦς σάν ὑπεύθυνες προσωπικότητες, ἐνῶ συγχρόνως ἀλλοτρόπωσε τήν προσπάθεια γιά γενικώτερη μαθητική συνεργασία πάνω στά προβλήματα τῆς σχολικῆς πραγματικότητος.

Μέ λίγα λόγια αὐτά γιά τό Β' Λύκειο.

Ἄπό κεῖ καί πέρα

"Μιᾶ ἀπλή παρέα μαθητῶν".

"Ένας μαθητής από τό Τεχνικό Λύκειο γράφει..."

Γιά νά αποδειχθεῖ γιά ἄλλη μιὰ φορά ἡ ὑπερβολικά πε-
ρίεργη καί κομπλεξική στάση τῶν καθηγητῶν ἀπέναντι στούς μα-
θητές θέλω νά σᾶς παρουσιάσω τό ἐξῆς περιστατικό πού συνέβη
σέ μένα, στό περιβάλλον αὐτό τοῦ σχολείου, στό χῶρο δηλαδή
αὐτό τῆς διαθορᾶς καί ἀλλοίωσης τῆς προσωπικότητας τοῦ ἀτό-
μου, γιά νά διακρίνουμε ἔτσι καθαρά τό "ξέπεσμα" μερικῶν -
μερικῶν πού σηκώνουν εἴτε λίγο εἴτε πολύ, ἔμμεσα ἢ ἄμεσα τ' ο-
κεφάλι τους, μειώνοντας τήν προσωπικότητα τῶν ὑπολοίπων.

Ἦταν κάποια μέρα φίλοι ἀναγνώστες, μιλάμε πάντα γιά
τις μέρες ἐκεῖνες, πού χάνονται στό ἔτσι γιά χάρη τοῦ σχολείου
ἢ τῆς ἀστικής ἐκπαίδευσης γενικώτερα, πού εἶχα ἀργήσει πέντε
λεπτά ἀπό τό μάθημα τῆς πρώτης ὥρας. Τή στιγμή πού ἀνοίγω τήν
πόρτα τῆς αἴθουσας τῆς τάξης μας γιά νά περάσω στό μάθημα,
ὁ "κύριος" καθηγητής πρόσεξε ἕνα γελοίο καί ἀσχημάντο χαρακτηρισ-
τικό πού ἔθγε τήν ἀπόρροια προσωπικότητά του. Ἡ πρώτη του
κουβέντα πού εἶπε ὅταν μέ εἶδε ἦταν: "Βγάλε παιδί μου τά χέρια
σου ἔξω ἀπό τίς τσέπες; Πού νομίζεις ὅτι βρῖσκεσαι; Σέ κανένα
καφενεῖο;" Καί ἐγώ φυσικά τοῦ ἀπάντησα εἰρωνικά: "Ἐτσι ὅπως
ἐπικρατεῖ ἡ κατάσταση ἐδῶ πέρα μόνο γιά καφενεῖο ἀξίζει νά
εἶναι". Καί φυσικά ἐπόμενο ἦταν νά ἀκολουθήσει ἡ γνωστή δια-
δικασία, ἐννοῶ τήν ἀπολογία μου στή διεύθυνση.

Καί τώρα πῶς ἐξηγεῖτε ἐσεῖς αὐτό τό φαινόμενο; Εἶναι
νά γελάει κανεῖς ἢ νά κλαίει; Καί τά δύο μαζί. Γιά νά τελειώ-
νουμε, φίλοι μου ἀναγνώστες, κάθε μέρα πρέπει νά εἶραστε ἔ-
τοιμοι νά χτυπήσουμε αὐτό τό κατεστημένο, αὐτοῦ τοῦ περιβάλ-
λοντος, πού μόνο "σαπίλα" καί καταστροφή προσφέρει στόν κα-
θένα μας. Ἡ μόνη λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος εἶναι ἡ ἴδια ἡ
αὐτογνωσία μας καί ἡ χειραφέτησή μας.

Από τις αρχές του αιώνα παρατηρείται μία έντεταμένη πολιτική αστάθεια στην Ελλάδα και αυτό κυρίως οφείλεται στην ανικανότητα της ντόπιας αστικής τάξης να οργανώσει ένα ικανοποιητικό προτσέσσο εργασίας και να δημιουργήσει έτσι μια σχέση τέτοια, που να επιτρέπει τα ίδια επίπεδα ανάπτυξης με το δυτικό ευρωπαϊκό καπιταλισμό. Το Έλληνικό κεφάλαιο όλη αυτή την περίοδο συνεργάζεται στενά με την μη ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων θεσμίζοντας έτσι την διαδικασία αυτοαξιοποίησής του και ταυτόχρονα αποκλείοντας μια συνεχώς αυξανόμενη μάζα από το παραγωγικό προσέσσο. Συνέπεια όλων αυτών είναι η άθρωα μεταναστευση προς το έξωτερικό.

Στην απρόσωπη λειτουργικότητα των διαδικασιών έμπεριέχεται η κόλλη βούληση της ελληνικής μπουρζουαζίας, η οποία ζητά την παραγωγική αξιοποίηση του ιδιωτικού κεφαλαίου. Έτσι σαν πρώτος στόχος της μπαίνει να παρθούν μέτρα για κάθε κυβέρνηση που περιορίζει και καταργεί τον ιδιωτικό χαρακτήρα του. Από την άλλη μεριά οι καπιταλιστικές χώρες βλέπουν το μέλλον τους να μην εξαρτάται τόσο από την έμφαση της ανταγωνιστικής διαδικασίας, όσο από την διεύρυνση της βάσης επέκτασης του κεφαλαίου. Τον πρώτο λόγο ανάμεσά τους τον έχουν οι Ήνωμένες Πολιτείες, που βλέποντας την κάμψη της παραγωγής ιδιωτικού κεφαλαίου στη χώρα τους προσπαθούν να το ενισχύσουν στο έξωτερικό. Αποτέλεσμα μια πολιτική που δεν καθορίζεται από υλικά συμφέροντα, αλλά από ένα σχιζοφρενικό φόβο.

Η 21 Απρίλη 1967 έρχεται να βάλει τέλος στην ανησυχία των Η.Π. και της Έλληνικής μπουρζουαζίας η οποία προκειμένου να εξασφαλίσει κάτω το θετικό κάνει τις απαραίτητες ενέργειες που θα έμποδίσουν μια τυχόν επιρροή της μεταβολής στον ιδιωτικό χαρακτήρα του κεφαλαίου. Η διεξόδυση των Η.Π. δεν είναι μόνο θέμα πλουτισμού μεταμορφωμένου σε στρατιωτικό καθεστώς, αλλά το μόνο μέσο που διαθέτει το δυτικό μπλόκ για να διαφυλάξει το μέλλον του ιδιωτικού κεφαλαίου.

Παρά την υπόθεση καθορισμένου μοντέλλου ανάπτυξης η οι-
//.

νονομία της Ελλάδας προχωράει από το κακό στο χειρότερο. "Η παραγωγή για τη σπατάλη" εκφράζεται με την μορφή μη παραγωγικών επενδύσεων και ξέφρενης κατανάλωσης ειδών πολυτελείας. Η συνεχώς αυξανόμενη απαξίωση του κεφαλαίου διώχνει την δυναμική πιά αστική τάξη από τον κρατικό μηχανισμό δημιουργώντας τελικά και πάλι "διαβρωτική" αστάθεια.

Τα πρώτα βήματα του εκσυγχρονισμού άρχισαν να γίνονται. Η επαναστατικοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας από την μπουρζουαζία δηλώνει ταυτόχρονα και την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Είναι φανερό το ότι τείνει να παγκοσμιοποιήσει τον τρόπο παραγωγής της που μεταφράζεται σε μία ιδεολογία που νομιμοποιεί την έξουσία της (έθνικισμός) και δικαιολογεί την πολιτική της έναντια στις άλλες μπουρζουαζίες και τ'α κράτη που διαμορφώνουν, καθώς και την πολιτική της έναντια στο άμεσο αντικείμενο μετάβασης της "λογικής" της - το προλεταριάτο.

Κάτω απ' αυτό πρόγραμμα, Σ στον Ελληνικό χώρο - αναπαράγονται σχέσεις τέτοιες που τελικά εκπνώνουν ένα Πολυτεχνείο που καλεί τους φοιτητές - έξουσία - να παίζουν το ρόλο τους σαν τέτοιοι. Το επαναστατικό τους καθήκον τους υποβάλλει μία σχιζοφρενική αναζήτηση όχι κάποιας υποτυπώδους λαοκρατίας, αλλά την επάνοδο της αστικής δημοκρατίας που καθιστά έμνη την προώθηση μιας ευρύτερης πανεπιστημιακής ιδεολογίας. Τα σημερινά τάξινα κοθόνια μπορούν να επαναπευθούν, γιατί ήταν πάντα κοθόνια. Η φευτοεπαναστατική τους λειτουργικότητα έπεδίωξε και κατάφερε πολύ όμορφα να αναλωθεί στην άποκατάσταση της εύρυθμίας του καπιταλιστικού κέρδους και την μετατροπή του σε θεαματική τελετουργία, όπου οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι δίνουν παράσταση χάριν των πολιτικών παρατάξεων που εκπροσωπούν.

Ο εκσυγχρονισμός είναι αυτό που απαιτεί την συντριβή του μύθου προς χάριν της έπιστημονικής σκέψης και του μύθου της λογικής. Καθορίζει τον έαυτό του στα πλαίσια του αναγκαίου, της διαρκούς κίνησης, που μεταφράζεται με τον εκσυγχρονισμό στα μέσα παραγωγής και την επαναστατικότητα της τεχνολογίας. Οι πιονιέροι της οικονομικής δόμησης καταγοη-

///.

τευμένοι άπ' αύτή τήν έπιστήμη τους στηρίζουν πάνω της τό μέλο-
λον του έλληνικοϋ καπιταλισμοϋ, ή όποια υίοθετεΐται και άφομοϊώ-
νεται άπό τήν άριστερά ή καλύτερα άπό τίς έπίσημες άρλοϋμπες
τής πολιτικής σκηνης και έφράζεται σαν πρόδος, όταν ή πρόδος
άμφισβητεΐται σαν έννοια. 'Ο έκσυγχρονισμός είναι αύτός που κυ-
κλοφορεΐ στην γραφειοκρατικοκαπιταλιστική άγορά, όταν δέν είναι
ό ένατός του σαν μαρξισμός - ιδεολογική μάσκα που καθιερώνει τήν
καθολικότητα και συστηματοποίησή του.

Μ' αύτή τήν μορφή τό έλληνικό κεφάλαιο καταφέρνει και ύπο-
βάλλει τήν ιδεολογική του έξουσία στη "φωτισμένη νεολαία" του
έθνους. Οί βλέψεις της έμφανίζονται και είναι ίδιες μέ τίς βλέ-
ψεις του κεφαλαίου, ή ίδια είναι τό κεφάλαιο γι' αύτό και δέν
ένέχτηκε ποτέ οϋτε τήν έννοια τής εξέγερσης που μποροϋσε νά λά-
βει χώρα. Και ένω οί φοιτητές περιφερόντουσαν στά άμφιθέατρα
μέ πουκάμισο άνοιχτό, μέ τό σταυρουδάκι κρεμασμένο πάντα στο
λαιμό και τήν έλληνική σημαία έπικεφαλής σε κάθε τους εκδήλωση,
του προλεταριάτου καπέβαινε ακάθεκτο στους δρόμους έχοντας δη-
μιουργήσει ένα άποτελεσματικό σύστημα άμυνας για νά διβρώσει τά
θεμέλια τής καπιταλιστικής κοινωνίας. 'Ηταν εξέγερση" κι αύτό
που μέ ρυθμούς άνυποφιαστους καταστρέφει ή βία τής εξέγερσης
είναι ό φετιχισμός τής έξουσίας, τά έερά ταμπού. Καταστρέφοντας
τήν λειτουργικότητα των μύθων που εξασφαλίζουν τήν μακάρια ζωή
στην έξουσία τήν αναγκάζει νά δείξει αύτό που όντως είναι - ή
συγκεκριμένη όργάνωση τής βίας. Τό Μεσαίωνα κυριαρχεΐ ή καταστο-
λή τής έπιστήμης. 'Εδω όμως οί "έπιστήμονες" τήν άνήγαγαν σε έ-
πιστήμη τής καταστολής.

Δέν μποροϋμε νά μην παρατηρήσουμε ότι οί φοιτητές όχι
μόνο έκαναν άπαραίτητες ένέργειες προκειμένου νά χειραγωγήσουν
τό άποτελεσματικό σύστημα άμυνας του προλεταριάτου, αλλά θέ-
λησαν νά διαμορφώσουν τήν προλεταριακή εξέγερση στά στενά κομμα-
τικά πλαίσια "άμφισβήτησης".

Τό κεφάλαιο είναι μία διαδικασία ταυτόχρονης άξιοποίησης
- άπαξίωσης. Μία ώμή βία που δημιουργεΐ οικονομία και τήν θέση
για πάλη των τάξεων. 'Ο προλετάριος - μεταβλητό κεφάλαιο που
παράγει ύπεραξία - άρνούμενος νά σεβαστεΐ τήν λογική, που κρύ-
βει μέσα του όντας κάτι τό άντιφατικό ξεπερνά σε μία φάση τις
...//.

σύγχρονες και επώδυνες εκδηλώσεις του κεφαλαίου (φιλελευθερισμό, δημοκρατία, εθνικισμό) και δομεί στον εαυτό του μια σύνθεση τέτοια που επιτρέπει την άρνηση της εξατομικευσης υποδηλώνοντας ήπει μια νέα κοινωνική σχέση, υποδηλώνοντας την ίδια την εξέγερση.

Τό σπάσιμο της Τράπεζας της οδοῦ Ἀχαρνῶν, ἐπιθέσεις σέ δημόσια κτίρια, ἐμπρησμοί, καταστροφήσηματοδοτῶν, αὐτοκινήτων, σουπερ-μάρκετ κ.λ.π." εἶναι ἡ ἐμπρακτὴ κριτικὴ τῆς ἐξουσιαστικῆς ἐμπνευματικῆς κοινωνίας. Εἶναι ἡ κριτικὴ τοῦ προλεταριάτου ποὺ ἀπομυθοποιεῖ διώχνοντας τὴν ἰδεολογικὴ μᾶσα τῶν φοιτητῶν. Εἶναι ἡ ἐπαναστατικὴ βία ποὺ δηλώνει ὅτι τὸ φοιτητικὸ κίνημα προσδιόρισε τὰ ὅρια τοῦ βάσει τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ εθνικισμοῦ συμβάλλοντας ἔτσι στὴν ἴδια τὴν καταδίκη. Ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ εξέγερση τοῦ Νοέμβρη ἦταν ἕνα καθαρὰ φοιτητικὸ κίνημα δέν ἔχει ἀπολύτως καμμιά πραγματικὴ πρόσβαση, ἀλλὰ ἀνταποκρίνεται στὴν στρατηγικὴ τῆς ἐξουσίας: Τὸ πρᾶγμα νὰ μὴν ἀποδίδεται στὸν εαυτό του. Γιὰ νὰ γίνω πιὸ σαφῆς εἶναι ἡ εἰκόνα ποὺ προμήθευση ἡ διαδικασία τῆς ἐπαναφομοίωσης μετὰ τὴ μεταπολίτευση. "Ὅπως πάντα, προηγεῖται ἡ καταστολὴ καὶ ἀκολουθεῖ ἡ διαδικασία τῆς ἐπαναφομοίωσης".

Τὸ προλεταριάτο δέν μπόρεσε ἢ δέν πρόλαβε νὰ γίνεῖ δημιουργὸς ὀργάνων - ποὺ θὰ ἔβαζαν σέ πρᾶξη τὴν θανατικὴν καταδίκη τῆς ὑπάρχουσας κοινωνίας καὶ ἔτσι δέν ἔγινε κατορθωτὴ ἡ κατάσταση ποὺ κάνει ἀδύνατη κάθε ὀπισθοδρομηση.

Τὸ Πολυτεχνεῖο πέρασε στὴν μνήμη τοῦ "Ἑλληνα μὲ τὴν μορφή α' αὐτοῦ ποὺ δέν ἦταν: Μιὰ καλὴ φοιτητικὴ διαμαρτυρία. Στὴν πραγματικότητά μᾶσα σέ μιὰ νύχτα συνόπισε τὴν κριτικὴ τῆς ὑπάρχουσας κοινωνίας. Τὸ πρόβλημα πὼς κάποιου ἐκείνη τὴν νύχτα παραμόνευε τὸ ἐμπληρωτικὸ μὲ ὅλες τὶς θετικὲς καὶ ἀρνητικὲς δυνατότητες τῆς ἐμπρακτοῦς κριτικῆς εἶναι ἐμφανέστατο ἀπὸ τὴν ἔντονη προσπάθεια νὰ ἐγκατασταθοῦν οἱ ἀπόντες σὸ συμβάν καὶ νὰ ἐμφανιστοῦν σὰν ἀντεστραμμένη εἰκόνα προβοκάτσιας. Τίποτα δέν ἦταν ὑπὸ ἔλεγχο ἐκεῖνο τὸ τριήμερο καὶ ἐδῶ ὁ ἀστικὸς κόσμος πλάθει τὸ μῦθο του. Ὁ Νοέμβρης εἶναι ἡ εξέγερση ποὺ οἱ "ἐπαγγελματίες" δέν μποροῦν νὰ οἰκειοποιηθοῦν. Ἡ ΚΝΕ κατέλαβε τὴν ΕΦΕΕ, καταλαμβάνει τὰ τελετουργικὰ μνημόσυνα ἀλλὰ δέν μπορεῖ ποτέ νὰ καταλάβει τὸ γεγονός.

Μία άποψη από τó Βασίλη Σπυρίδουλο (ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ) για τó ρόλο
του ROCK στην Έλληνική κοινωνία,

Έξετάζοντας τó ROCK σαν κοινωνικό φαινόμενο έδω στην Έλ-
λάδα μπορούμε νά πούμε ότι αρχίζει τώρα τελευταία νά έπιδρά
και νά διαμορφώνεται. Τó ROCK σαν μια ιδιαίτερη μουσική φόρμα,
ένεργει ταυτόχρονα μέ ένα δυνατό στίχο και μέ μια μουσική που
δένει τούς στίχους μέ τπά φαινόμενα και τά μεταφέρει στο μεγα-
λύτερο κοινό της. Στή δεκαετία του '60-'70 τήν έποχή που τó
ROCK σαν κίνηση στο έξωτερικό αποτελεί μια μουσική - κοινωνική
έκρηξη και αναπτύσσεται παράλληλα μέ λογοτεχνικά και κινηματο-
γραφικά ρεύματα οδηγώντας ταυτόχρονα τή νεολαία σε άμφισβήτηση
του καθιερωμένου συστήματος και σε συγκρούσεις - έκρήξεις πιο
άποφασιστικές και πιο συγκεκριμένες όπως ό Μάης του '68 στη
Γαλλία και οι έργατικές - φοιτητικές ταραχές στην Άμερική,
στην Έλλάδα επικρατεί στην νεολαία ή τάση των Λαμπράκηδων.
Και ένω στο έξωτερικό ή μουσική ROCK οδηγεί στο νά άντιληφθούν
τό άδιέξοδο στο όποιο οδηγούνται από τó σύστημα και τόν καπιτα-
λισμό, έδω ή άμφισβήτηση φθάνει μέχρι τή χρήση, για έντόνωση
άντιιμπερεαλιστικών συνθημάτων.

Παράλληλα αυτήν τήν έποχή εμφανίζονται όρισμένα συγκρο-
τήματα (ROLL, Πελόμα Μποκιου, APHRODITES CHILD) που πέρα από
τήν καλή ως ένα σημείο μουσική τους δέν έχουν νά παρουσιάσουν
στίχο, ό όποιος θά βοηθούσε, στην άνάπτυξη και πρόωθηση του
μουσικού αυτού ρεύματος. Έξ άλλου ή προσπάθεια για άντιγραφή
μεγάλων συγκροτημάτων BEATLES, ANIMALS, ROLLING STONES, καθώς
και ή διαστρέβλωση των πληροφοριών που έφταναν από τó έξωτερικό
μέσω των φιαφόρων κυλιωμάτων δημιούργησαν μια ιδιόμορφη σχέ-
ση. Τά συγκροτήματα αυτής τής περιόδου που μπορούν νά έντοπι-
στούν και που έχουν μια έκφραστική πληρότητα, αλλά όχι συνει-
ρητοποίηση, είναι ό Έξαδάχτυλος μέ τόν Πουλιάνιο, τά Μπουρ-
μπούλια κατά τήν έποχή πριν συνεργαστούν μέ τόν Σαβδόπουλο.

Η σημερινή μορφή αυτής τής μουσικής φόρμας έρχεται
σαν ριζοσπαστική ιδεολογία των λαϊκών στρωμάτων, ένω παράλ-
ληλα στο έξωτερικό καλύπτει όλες τις τάσεις από "χαζοχαρούμε-
//.

να" παιδιά αστικῶν οἰκογενειῶν μέχρι ριζοσπαστικές τάσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στὴν Ἑλλάδα ἀρχίζουν τώρα τὰ τελευταῖα χρόνια νὰ ὑπάρχουν οἱ κοινωνικές συμθῆκες ποὺ ὀδηγοῦν στὴν ἀμφισβήτηση τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ συστήματος καὶ σὲ μιὰ πῖο πρακτικὴ ὅσο καὶ ἐπιθετικὴ στάση τῆς νεολαίας ἀπέναντι σ' αὐτὸ τὸ σύστημα. Τὰ προβλήματα ποὺ προσφέρουν οἱ μεγαλουπόλεις, ἡ σκληρὴ ζωὴ ἀρχίζουν νὰ συνηθειτοποιοῦνται, νὰ γίνονται ἐντονώτερα. Ἡ νεολαία ἔχει συνειδητοποιήσει ὅτι δὲν ἔχει προοπτικές καὶ ὅτι τὸ σύστημα δὲν εἶναι ἱκανὸ νὰ ἱκανοποιήσει τὰ αἰτήματά της ἔστω καὶ τὰ πῖο ἐνσικτώδεια. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν κίνητρο φιά τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴ γρήγορη ἐξάπλωση τοῦ ROCK στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο, μιᾶς μουσικῆς, ἐνὸς τρόπου ζωῆς ποὺ ταυτόχρονα μ' αὐτὴ τὴν ἀνάπτυξη γνωρίζει καὶ μιὰ χρῆση, σ' αὐτὸν τὸν ἰδιαίτερο χῶρο ποὺ ἱσοπεδώνεται ἀπὸ τὸ "μίγμα" τῆς δυτικῆς μουσικῆς καὶ λαϊκοῦ ἑλληνικοῦ ταπεραμέντου. Καὶ ἂν ἀπὸ τὰ σημερινὰ Ἑλληνικά συγκροτήματα ποὺ ταλαντεύονται ἀνάμεσα στὰ Δυτικὰ στὰρ συγκροτήματα καὶ τὴν ἀνατολίτικη νοοτροπία ξεχωρίζουμε τὰ Φατμέ, Σπυριδοῦλα, Μουσικὲς Ταξιαρχίες, Σιδηρόπουλο, SOCRATES, τὰ ὁποῖα στέκονται σωστά ἀπέναντι σ' αὐτὸ τὸ μουσικὸ ρεῦμα, δὲν μποροῦμε νὰ καταλήξουμε ὅτι τὸ ROCK στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο δὲν θὰ ὀδηγήσει ἐκεῖ ποὺ ὀδήγησε τὴ νεολαία στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ· σὲ μιὰ βίαιη σύγκρουση καὶ ἀνατροπὴ αὐτοῦ τοῦ συστήματος ποὺ μπορεῖ νὰ ἐκμεταλλεῖται καὶ τὰ πῖο ἀυθόρμητα κινήματα, νὰ τὰ βιομηχανοποιεῖ γιὰ νὰ μπορεῖ τὸ ἴδιο στὸ τέλος νὰ κυριαρχεῖ.

•//•

Ἀναφορές στό Μι. Μπακούνιν

Κατανόω καί τι σημαίνει ἀναπτύσσω μιὰ αἴσθηση ὡς ἀπόρροια ἀντικειμενικῆς καί ὑποκειμενικῆς πραγματικότητας. Κατανόηση δέν εἶναι ἡ ὑποβολή μιᾶς διαδικασίας σκέψης, ἀλλά αὐτό πού ἐκφράζεται σάν ἦθος στήν λειτουργικότητα τοῦ ἀτόμου. Τό μελετῶ καθορίζει καί τό κατανόω. Ἡ ἐπανάσταση στίς Ἀρησιευτικές καί φιλοσοφικές ἰδέες πού εἶναι μιὰ ὄψη πολύπλευρης ἐξεγερσιακῆς διαδικασίας, προϋποθέτει τήν μελέτη καί κατανόησή τους στά πλαίσια τοῦ ὑποκειμένου. Ἡ ἐκδήλωση τῆς ἀποκρυσταλλωμένης γνώμης μετά ἀπό μιὰ τέτοια διαδικασία εἶναι ταυτόχρονα καί ἡ κριτική τοῦ ἐκάστοτε ὑπάρχοντος κοινωνικοῦ φάσματος.

Ὁ Μιχαήλ Μπακούνιν, κλασσικός ἀναρχικός συνεχίζει τήν ρήξη τῆς διάστασης πού ἐνέτρεφε τήν ἀριστοτελορουσιώτικη διδασκαλία - ταύτισε κοινωνία καί κράτος - βιώνοντας καί τονίζοντας μέ ἔμφαση τό ἀσυμβίβαστο ὁποιασδήποτε ἐξουσίας μέ τήν ἀποδοχή τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας. Στήν διάρκεια σαράντα χρόνων πολυτάραχης ζωῆς, δημιουργικότητας καί σκέψης - κατανοεῖ, πράττει - σ' ἕναν κοινωνικό χῶρο πού βιώνεται καθημερινά τό κενό τῆς φιλοσοφίας. Ἡ Ἑλληνική φιλοσοφία χάνεται καί τό πρόσφυμα "νέο" διαιώνίζει καί προδίδει τήν τιμή τῶν ὅπλων. Ἡ λειτουργικότητα τοῦ ἀσυνειδήτου ὡστόσο δέν ἀδρανοποιεῖται γιατί εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀπωθημένη ἐπιθυμία γιά ζωή.

Ὁ ἐπίκαιρος χαρακτήρας τῶν ἔργων του, ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι ἡ θεωρητική του ἐργασία συνοδεύονταν πάντα ἀπό τήν ἀμμεση δράση, δυσκολεύουν τήν μελέτη τους ἄν δέν ὑπάρχει μιὰ χρονολογική τάξη πού ταυτόχρονα εἶναι καί ἡ βιογραφία τοῦ συγγραφέα τους.

"Δέν ὑπάρχει, τούλάχιστον ἀπ' ὅσα ξέρω, μιὰ ἔκθεση ἢ συνοψη τῶν ἰδεῶν τοῦ Μπακούνιν πάνω στό σύνολο τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, πρίν βλέποντας νά ἐξανεμίζεται ἡ ἐλπίδα του γιά μιὰ ἐπανάσταση στή Ρωσία, ἀπόσυρθεῖ ἀπαγοητευμένος στά 1862 καί 1863 στήν Ἰταλία. Στή Φλωρεντία καί πιο ἀργότερα στή Νεάπολη ἔφτασε νά συντονίσει τό σύνολο τῶν ἰδεῶν του, πού θά καταλήξουν στόν ἀθεϊσμό καί στήν ἀναρχία. Ἐγιναν στό ἐξῆς ἔργο τῆς ζωῆς του καί τίς προγάνδισε στήν ἀμεραιότητά τους. Τό ἔκανε ἀρχικά

μέ μιά τέτοια δράση ή όποια άσκησε μεγάλη επίδραση πάνω στους πιο προχωρημένους ανθρώπους προπαντός στην 'Ιταλία και στη Γαλλία πιο άργότερα από τό βήμα του συνεδρίου της ειρήνης (1867-1868) και μετά στην Κεντρική 'Επιτροπή της Λύγκας, όπου προήλθε από αυτό τό συνέδριο. Τέλος βρήκε τον καλύτερο χώρο για προπαγάνδα μέσα στη Διεθνή και ή δράση του έγινε αποτελεσματική προπαντός στην Ρωμανική 'Ελβετία, στην μεσημβρινή Γαλλία, την 'Ισπανία, την 'Ιταλία και μεταξύ της νεολαίας των Σλαβικών χωρών. "Ηθελε τότε να εκθέσει τις ιδέες του σε δύο μεγάλα έργα" τό ένα θα έκανε την κριτική των σημερινών θεσμών, του κράτους, της ιδιοκτησίας ή της βρθηκειας κ.λ.π. και άφοϋ μελετούσε την καταγωγή τους και τά άπαισία επαιδουθα της άρχής της έξουσίας κάτω από όλες τις μορφές της, θα άπόδειχνε ότι τό μέλλον άνήκει στις έλευθεριακές ιδέες. Το άλλο έργο θα πραγματεύονταν τό ζήτημα των έθνοτήτων στην Ευρώπη - προπαντός τό Σλαβικό ζήτημα στην παρελθούσα, παρούσα και μέλλουσα όψη του - και θα έδειχνε την λύση αυτών των ζητημάτων από την κοινωνική επανάσταση και την άναρχία. Μάς έχουν μείνει πολλά άποσπάσματα άπ' αυτά τά δύο έργα, στις διάφορες περιόδους έπεξεργασίας τους από τό 1863 ή 1864 ως τό 1875, όπως μπορεί κανείς να διαβεβαιώσει.

Λαμβάνοντας υπόψη μας ότι ο Μπακούνιν άρνεϊται κατηγορηματικά να δώσει στον έαυτό του τη λογοτεχνική φιλοδοξία, μπορούμε εύκολα να κατανοήσουμε τό γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποιει προηγούμενες μελέτες του προκειμένου να στηρίξει κάποιες άλλες. 'Εντός των άλλων για να μελετήσουμε σοβαρά τά έργα του πρέπει να συμπληρώσουμε τις θεωρητικές μελέτες του με κείμενα που περιλαμβάνουν περίληψη όμοιων ιδεών βασισμένες σε γεγονότα που αντιμετώπισε.

"Στην πρώτη κατηγορία έναντίον του κατατάσσεται μεταξύ άλλων ένα χειρόγραφο της 'Ιταλικής περιόδου - "Κατήχηση του σύγχρονου τεκτονισμού" ή "Επαναστατικές κατήχησεις της Διεθνούς 'Αδελφότητας" - που δέν "έχουν τίποτα τό κοινό με την επαναστατική κατήχηση μιας πολύ μεταγενέστερης εποχής που άποδίδεται συνήθως χωρίς καμμιά άπόδειξη στον

..//.

Μπακούνιν. Πολλά γραπτά που συντάχτηκαν στα 1864 για την Διεθνή: Το κύριο έργο του ένα χειρόγραφο γραμμένο το χειμώνα του 1870 - 1871 και από το οποίο άντλήθηκε το "Θεός και Κράτος" και τέλος ένα μέρος των γραφτών έναντι στον Μαντσίνιν και μερικές άλλες δημοσιεύσεις ή χειρόγραφα πάνω στο Σλαβικό ζήτημα στο οποίο ανήκουν οι δημοσιεύσεις των ετών 1848 και 1862 - 63. Έχουμε ίσως ένα πρόπλασμα στα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στα 1867 σε ένα περιοδικό της Νεάπολης που δεν έχω ακόμη καταφέρει να ξαναβρω, και αργότερα στις συζητήσεις των συνεδρίων της ειρήνης και σε αποσπάσματα που υπάρχουν σε χειρόγραφα μιας δημοσίευσης που έπρεπε να έχει τίτλο "Επαναστατικό ζήτημα στις Ρωσικές χώρες και στην Πολωνία"¹.

Στη διάρκεια των χρόνων που θα ακολουθήσουν απορροφείται κυριολεκτικά από την Διεθνή παβρνοντας θέσεις που είναι ταυτόχρονα και μια προώθηση της διανοητικής του ύποστασης. Η πάλι στη Διεθνή μεταξύ έξουσιαστών και αναρχικών τερματίστηκε λοιπόν προς όφελος των τελευταίων. "Αν μετά τις αίματηρές ήττες και τις λυσσώδεις διώξεις στην Γαλλία, στην Ταλία, στην Ισπανία ή έξωτερική όργάνωση της Διεθνούς διαλύθηκε αλλά δεν έκμηδενίστηκε ποτέ έντελως οι κολλεκτιβιστικές ιδέες θα συνεχίσουν να διαδίδονται ως τον καιρό που ύστερα από όλους αυτούς τους αγώνες ήρθε μια περίοδος σχετικής ήρεμίας". Ωστόσο ο Μπακούνιν έχοντας περισσότερο ελεύθερο χρόνο μετά από την μακρά περίοδο πολεμικής έναντι στον Μάρξ και τον Μαντσίνι ξαναδοκιμάζει και πάλι να ξαναγράψει το δεύτερο από τα δύο θέματα που προαναφέρθηκαν. "Έδωσε στα Γαλλικά ένα γράμμα στους Γιουρασιανούς και το πρώτο μέρος ενός μεγάλου έργου του στα Ρωσικά "Κρατισμός και αναρχία" που δημοσιεύτηκε στη Ζυρίχη στα 1874 και που σχηματίζει έναν μεγάλο τόμο".

Ο Μιχαήλ Μπακούνιν μαζί με τους Γιουρασιανούς φίλους του στην Έλβετία, δίνει σκληρές μάχες για την ιδέα που διαμορφώνεται στα πλαίσια της Διεθνούς και αποτελεί την βάση κάποιου σοσιαλισμού. Τα προϊόντα της φύσης και της εργασίας χρησιμοποιούνται σαν παραγωγικά όργανα ή χρησιμοποιούμενα προκειμένου να ικανοποιήσουν κάποια κοινή ανάγκη είναι απαράδεκτο να ιδιοποιούνται από άτομα. Τάσσεται υπέρ της συλλογικής ιδιοκτησίας,

Ἀπόψεις γιὰ τὴν ἐξέγερσὶ στὴν Πολωνία.

"Ὁ καιρὸς τῶν αἰφνιδιαστικῶν ἐπιθέσεων, τῶν ἐπαναστάσεων ποὺ διεξάγονται ἀπὸ μικρές συνειδητές μειοψηφίες ἐπικεφαλῆς ἀσυνειδητοποιήτων μαζῶν ἔχει περάσει. Ὅπου μπαίνει τὸ ζήτημα ἑνὸς ολοκληρωτικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνικῆς ὀργάνωσης, οἱ ἴδιες οἱ μάζες πρέπει νὰ πάρουν μέρος, πρέπει νὰ χουν κιόλας συλλάβει τί διακυβεύεται σέ τί εἶναι ἀφοσιωμένες ψυχῇ καὶ σῶματι".

Εἰσαγωγή τοῦ "Εγμελς στό ἔργο τοῦ Μάρξ "Οἱ ταξικοὶ ἀγῶνες στή Γαλλία".

Πράγματι, στήν Πολωνία τίθεται τὸ ζήτημα ἑνὸς μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνικῆς ὀργάνωσης, πράγματι οἱ ἴδιες οἱ μάζες παύρουν μέρος χωρὶς νὰ ἐναποθέτουν τὰ ὄραμά τους σέ μικρές "συνειδητές" μειοψηφίες. Ἀλλὰ αὐτά καὶ ὅλα τᾶλλα γίνονται παρά καὶ ἐνάντια σέ μιά ἐξουσία ποὺ χρησιμοποιεῖ ὡς ἰδεολογικὸ μέσο δικαίωσης τῆς τῶ Μαρξισμοῦ, παρά καὶ ἐνάντια σ' ἕνα Μαρξιστικὸ κόμμα, παρά καὶ ἐνάντια στή Μαρξιστικὴ ἀντίληψη τοῦ κρατικοῦ κομμουνισμοῦ ποὺ σωστά διέβλεψε καὶ καταδίκασε ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς Διεθνοῦς Ἐνωσης τῶν Ἐργαζομένων ὁ ἀναρχικὸς Μιχαήλ Μπακούνιν.

Οἱ διαθέσεις τοῦ Πολωνικοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Κράτους - Κόμματος ἐκφράστηκαν, ξεκινῶντας ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ ἐξέγερσὶ τοῦ ΠΟΖΝΑΝ (28 Ἰοῦνη 1956) φθάνοντας μὲ ποιοτικὴ ἀνωτερότητα μέχρι τίς μέρες μας μὲ ἐνδιάμεσες ἀποκορυφώσεις τὸ 1970 - 71 καὶ τὸ 1976.

1.-"Στοὺς τοίχους συνθήματα: "ΧΑῆς ἄσχημα, σήμερα χειρότερα, αὔριο ἐπανάσταση", "Ἀθταλάσσω κομματικὴ ταυτότητα μὲ ἕνα κιλό σαλάμι", "Οἱ ἐργάτες δὲν εἶναι ἀλήτες", "Ἐργατικὴ ἐξουσία" (1970-71)".

2.-"Οἱ ἐργάτες τραγουδᾶνε τῇ Διεθνῇ, περικυκλώνουν τὴν Ἀστυνομία καὶ τὴν ἐξουδετερώνουν. Τὸ πλῆθος βάζει φωτιά στό κτίριο τοῦ κόμματος. (Στεττίνο 1970)".

3.-Στὰ κάγιελα τῶν ναυπηγῶν ὑπάρχει ἕνα τεράστιο πανῶ "Ἀπεργοὶ ὅλων τῶν ἐργοστασίων ἐνωθεῖτε" (ΙΚΝΤΑΝΣΚ Αὐγούστος 1980).

Μετά τόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο καί ένῶ "φαίνονταν" πῶς καταστάσεις σάν καί κείνη τῆς κόνκινης Κροστάνδης¹ ἀνῆκαν πιά στό παρελθόν παρατηροῦνται μιά σειρά ἐξεγέρσεων στίς χώρες τοῦ ὑπαρικοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἐμεῖς ὀνομάζουμε κρατικό καπιταλισμό. Μαζί μέ τήν Πολωνία, ἔχουμε τήν Ἀνατολική Γερμανία τοῦ 1953² καί τήν Οὐγγαρία τοῦ 1956³, ἐξεγέρση, μέ σημαντική βαρύτητα, ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι ἔθεσαν τό ζήτημα τῆς συμβουλευτικῆς δόμησης τῆς κοινωνίας καί ἔκαμαν μέσα σέ λίγες μέρες κυριολεκτικά σκόνη καί τό κομμουνιστικό κῶμμα καί ὀλίγον τόν κρατικό μηχανισμό, πού "εὐτυχῶς" σά ἀνασύστησε τό Κρεμλίνο ἐξαπολύοντας ἐναντίον τῶν ἐργατῶν δυόμισυ χιλιάδες τάνκς καί διακόσιες χιλιάδες στρατό, "Ὅλες αὐτές οἱ ἐξεγέρσεις γιρέμισαν τό μῦθο σοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας αὐτῶν τῶν χωρῶν.

Ἀρχίζοντας ἀπό τήν Κομμούνα τῆς Κροστάνδης (1921) καί φθάνοντας μέχρι τήν Πολωνία (σφαγές 70 - 71⁴ - Γιαρουζέφσκι 81) οἱ καπιταλιστές τῆς Ἀνατολῆς ἔβαψαν τά χέρια τους μέ τό αἷμα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς ἐλεύθερης ζωῆς, στό ὄνομα τῆς "Σοσιαλιστικῆς πατρίδας", συναγωνιζόμενοι ἔτσι μέ πλήρη συνέπεια τοῦς δολοφόνους τῆς Παρισινῆς Κομμουνίας καί τῶν ἡρωϊκῶν ἐφόδων τοῦ Προλεταριάτου τῆς Δύσης.

Εἰδιωότερα στήν Πολωνία μετά τά γεγονότα τοῦ 1980 μέχρι τίς μέρες μας, φαίνεται ὅτι καμμιά δύναμη, οὔτε καί αὐτός ὁ στρατιωτικός Νόμος, δέν εἶναι σέ θέση νά ἀνακόψει τό κίνημα οὔτε ἐπίσης καμμιά συνθηκολόγηση τῶν ἡγετῶν (Βαλέσσα - Κουρδν). Ἡ βάση τοῦς ἀπορρίπτει καί ὑπερφαλαγγίζει καθημερινά δημιουργῶντας ἀνατρεπτικές καταστάσεις στοῦς δρόμους καί στά ἐργοστάσια κατακτώντας ἔτσι μέσα ἀπό τήν πάλη συνείδηση τῆς ὀλότητος τῶν ἐπιδιώξεῶν της.

Ἡ μεγάλη χρονική διάρκεια τῆς ἐκρηκτικῆς πολωνικῆς κατάστασης, καταλύει σημαντικά τοῦς διάφορους μῦθους περί "σοσιαλιστικῶν παραδεισῶν", πού σκόπιμα διαδίδουν γιά τήν ἰδεολογική χειραγώγηση τῶν ἐργαζόμενων καί ὄλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων πού ἐνδοθαφέρονται γιά μιά ζωή μέ ἐλευθερία καί ἰσότητα, καί χωρίς ἀφεντικά καί δούλους καί κάνει προσιτές

στόν·πιδ πολύ κδσμο τίς παρακάτω απόψεις:

- 1.-Πουθενά στον κδσμο δέν υπάρχει σοσιαλισμός και μόνον τό γεγονός ότι οί εργάτες στο λεγόμενο σοσιαλισμός άπεργούν (ώραριο - μισθοί - νόρμες παραγωγής) σημείνει ότι δέν διευθύνουν τήν παραγωγική διαδικασία και καταπιέζονται για νά αναπαράγουν τό ρόλο τους ως έκτελεστές των αποφάσεων τής άρχουσας τάξης.
- 2.-'Ο τρόπος αντιμετώπισης των μισθωτών εργαζόμενων είναι ο ίδιος σ' όλον τόν κδσμο. "Αν δέν συμβιβαστούν μέ τό διάλογο καρτερούν ρί δυνάμεις τής "τάξης" και τής "ασφάλειας".
- 3.-Τά άφεντικά σ' όλον τόν κδσμο προσπαθούν νά καθυσηχάσουν τους μισθωτούς κλάδους τους ρίχνοντας τά λάθη σέ διάφορα πρόσωπα και φατρίες πρδς όφελος τής συνοχής του συστήματος τους. (π.χ. 1970 - 71 στην Πολωνία έφταιγε ο Γιομούρια - τό 1980 ο Γκέρεκ - τό 1981 ο Κάνια - αύριο ίσως ο Γιαουζέφσκι, αυτός ο "γενναίος" στρατηγός και σαν στρατηγός πιστός εφαρμοστής του Μαρξισμού - Λεννινισμού).
- 4.-Τά κράτη και τά κόμματα που ονομάζονται Σοβιετικά - Κομμουνιστικά κ.λ.π. είναι αναμφισβήτητα αντισοβιετικά και αντικομμουνιστικά (Παρεπιπτόντως τουίζουμε τόν παραλογισμό τής φράσης: ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ).
- 5.-Στά δύο συστήματα (Ανατολή - Δύση) υπάρχει μία "διαφορά": Στόν Ανατολικό καπιταλισμό υπάρχει κρατική ιδιοποίηση τής υπεραξίας των εργαζόμενων, ενώ στο Δυτικό καπιταλισμό μαζί μέ τόν κρατικό παρεμβατισμό υπάρχει και ή άτομική ιδιοποίηση τής υπεραξίας. Διαφορά όμως που ένώνει τά δυό συστήματα στην έκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και στή διατήρηση και ανάπαραγωγή του κδσμου τής μισθωτής σιλαβιάς.
- 6.-'Απέναντι σέ μία έξουσία που κάνει ότι μπορεί για νά άφανίσει κάθε άτομο ή ομάδα που σκέπτεται και δρᾷ και όσο τά λαϊκά έρίσματα αυτής τής έξουσίας αδυνατίζουν, τόσο αυτή ή προσπάθεια της μεγαλώνει, βλέπουμε νά υπάρχει μία διαρκής εξέγερση των ανθρώπων. Βλέπουμε τους ένθρώπους νά συγκροδονται στους δρόμους μέ τήν άστυνομία και τό στρατό, νά στήνουν όδοφράγματα, τους βλέπουμε στα εργοστάσια νά κάνουν σαμποτάζ στην παραγωγή, νά οργανώνουν άπεργίες, βλέπουμε νά ένδίδονται έφημερίδες σέ κάθε
..//.

τμήμα τῶν ἐργοστασίων, σέ κάθε Πανεπιστήμιο σέ κάθε Σχολεῖο. Βλέπουμε νά ὑπάρχει μέ λίγα λόγια ἀπέναντι σέ κάθε ἐξουσία ἕνα ἐργαστήριο ἀνθρώπινης δημιουργίας καί ἀλληλεγγύης.

7.-Εἶναι τό ἴδιο τό προλεταριάτο τῆς Πολωνίας καί ὄχι ἡ θεωρητική τῆς Δύσης, πού καταλύει τό μήθο τοῦ "ἐργατικοῦ κράτους" στά μάτια τῶν ἐργαζόμενων ὅλου τοῦ κόσμου. Εἶναι αὐτοί οἱ ἐργάτες πού ἀποδείχνουν μέ τίς πράξεις τους ὅτι ἡ διαφορά μεταξύ τῶν ἐργατῶν καί τοῦ "ἐργατικοῦ κράτους" εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ ζωῆς καί θανάτου καί ὅτι θά προτιμήσουν ν' ἀπεθάνουν πολεμῶντας τό "ἐργατικό κράτος", παρά νά ζοῦνε σά ἐργάτες κάτω ἀπό τό "Εργατικό κράτος".

1.-INTA MENT: 'Η Κομμούνα τῆς Κροστάνδης. ('Εκδόσεις Διεθνῆς Βιβλιοθήκη).

2.-KAXO MIPENTEΛ: 'Η 'Εξέγερση στήν 'Ανατ. Γερμανία 1953 ('Εκδόσεις 'Ελεύθερος Τύπος).

3.-ANTY ANTEPΣON: 'Η Οὔγγρικη ἐπανάσταση τοῦ 1956 ('Ελευθ.Τύπος)
Κ. Καστοριάδη: " -" -" -" -" (ΥΨΙΛΟΝ)

4.-I.C.O.: 'Η πάλι τῶν τάξεων στήν Πολωνία 1970 - 1980 ('Ελεύθερος Τύπος).

Ἐπικοινωνηστε μαζί μας στή Διεύθυνση:
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΗΛΙΑ ΗΛΙΟΥ 8